REDACTIONEEL

P. de Haan

Om een zo gevarieerd mogelijke Sneuper te kunnen maken heeft de redactie ook genealogieën nodig. Een groot deel van de leden van onze vereniging is bezig met het uitzoeken van hun voorouders. Toch wordt de redactie momenteel niet overstelpt met kwartierstaten en/of genealogieën.
Het wordt zo langzamerhand normaal gevonden dat, wat je ook maar zoekt, te vinden is in klappers, nadere toegangen of op internet. Maar dit moet wel mogelijk gemaakt worden. In dit verband wil de redactie wijzen op het werk van medelid J. Roosma uit Buitenpost die, al of niet met hulp, de archieven van de Doopsgezinde Kerk in Fryslân toegankelijk maakt.
Ook het werk van medelid Jan de Boer uit Dokkum verdient waardering. Hij zag het probleem waarmee sommige gebruikers van de 'Kadastrale en Prekadastrale Atlas fan Fryslân' worstelden, de vele, vele kaarten. Voor diegenen die moeite hebben met kaartlezen maakte hij een overzicht klapper die voor gebruik beschikbaar is op de studiezaal van het Streekarchivariaat in Dokkum.
Tot slot J.A. Paasman uit Burgum. Ook nu weer laat hij een lange rij soldaten van Napoleon De Sneuper binnen marcheren.

BESTUURLIJK

GEEN HETE MAAR NATTE ZOMER

Tijdens de zomerperiode is het activiteitspeil van onze hobby meestal gedaald naar een minimum, of u moet zich bezig hebben gehouden met het 'buitenwerk' zoals bezoeken op locatie die verband houden met uw onderzoek. Op een enkele hete periode na, bleef er niet veel over van deze zomer wat het mooie weer betrof. Een natte zomer is het uiteindelijk geworden. In dit kader leek het het bestuur aardig om een historisch kunstwerk te bezoeken dat in Friesland een belangrijke rol speelt bij de afvoer van water. Een ander gebouw wat ook met water te maken heeft gehad, zij het indirect, is het garnalenfabriekje in Moddergat. Dit garnalenfabriekje is voor de sloop gespaard gebleven en kort geleden geheel gerestaureerd. Op zaterdagmiddag 23 oktober a.s. kunt u deelnemen aan de excursie naar beide gebouwen. Zie ook de speciale publicatie hierover in de Sneuper.
Met ingang van 9 september 2004 mag de vereniging de nieuwe naam voeren. Als het goed is staat op de envelop, waarin u de Sneuper heeft

ontvangen, de nieuwe naam Historische Vereniging Noordoost Friesland afgedrukt. De wijzingen van de statuten, inclusief de opmerkingen uit de jl. gehouden ledenvergadering, zijn door de notaris (adverteerder en sponsor t.b.v. De Sneuper) vastgelegd. Binnenkort ligt er op het archief in de kast van de vereniging een exemplaar van de statuten ter inzage. Een volgende verandering is dat waarschijnlijk het decembernummer van De Sneuper in de nieuwe 'outfit' bij u in de bus zal vallen. De globale uitstraling van het verenigingsblad blijft gehandhaafd, maar de drukkwaliteit van het binnenwerk zal beter zijn. De redactie heeft nu de mogelijkheid om foto's tussen de tekst te plaatsen i.p.v. gebruik te maken van fotobladen in het midden van het blad. Auteurs kunnen voortaan ook foto's aanleveren die bij hun tekst geplaatst kan worden. Kortom nieuwe impulsen en een verbeteringsslag voor de vereniging als orgaan maar ook voor de zeer gewaardeerde Sneuper en niet te vergeten de drukbezochte website van de vereniging. Wij hopen als bestuur en redactie een goede keus te hebben gemaakt.

LEDENNIEUWS

Gerrit Bouma

Nieuwe leden:

406 Mevr. S.G. Heemstra-Groen, Talmaweg 32, 9981 CZ UITHUIZEN [redacted] 059-5432342,
FO Groen, Peasens-Moddergat

407 Mevr. G.A..J. Kischemöller-Renema, Valkenboskade 386, 2563 HH s GRAVENHAGE, 070-3231770, [redacted]
FO: Aebinga, Van Aylva, Van Heemstra, Buyngha, Tadema, Unia, Van Burum. Plaatsen: Blija, Kollum, Dokkum, Driesum, Rinsumageest, Burum, Oostrum. Buyngha-state te Driesum

408 Dhr. F. van der Beek, Herensteeg 8, 2311 SJ LEIDEN [redacted], 071-5143369

409 Mevr. J. Dijkema-de Vries, Hilleburen 28, 9005 PV, Warga, telf. 058-2551083, Email: [redacted]
FO: Dijkema, De Vries, Pol

410 Dhr. S.S. de Jong, Verdiweg 1, 9761 JL, EELDE, telf. 050-3090464
Email: [redacted]
FO: Ellens, Tuinstra omgeving Achtkarspelen, Kollumerland, Smallingerland, Tytsjerksteradiel, Jellema, Dijkstra, Spoor omgeving Franeker, De Jong omgeving Joure, Mulder, Bleeker provincie Groningen

Adreswijziging:
004 J. de Boer, Dongeradyk 17-2, 9101 GA DOKKUM
044 P. Schoorstra, J. v. Heemskerkstraat 16, 5684 CL BEST,
tel. 0499-377332 , Email: [redacted]
333 D.J. Deuzeman, Akkerplein 161, 8443 BA HEERENVEEN,
0513-681640, Email: [redacted]

Emailwijziging:
1 H. Aartsma, [redacted]
231 W. van der Meer, Kampen Email: [redacted]

Beëindiging lidmaatschap: (per 31-12-2004)
201 A. Barends, Tonneboerstraat 31, 3235 EN ROCKANJE
109 A. van der Ploeg, Meerkoetstraat 72, 9291 BB KOLLUM
278 J. Mellink, Kouwe 3, 9103 PE DOKKUM
083 P. Dijkstra, De Drift 20-5, 9203 GH DRACHTEN
335 J. Hamstra, Broekheurne Ring 563, 7544 TN ENSCHEDE

De Redactie zoekt kopij voor komende nummers.
Er wordt gedacht aan onderwerpen die elke genealoog wel voorradig heeft:
* Mijn favoriete voorouder. Ieder heeft wel een voorouder waar iets bijzonders mee is. De redactie is een serie begonnen en hoopt op bijdragen van de leden.
Hooguit één A4-bladzijde.
* Een bijzondere achternaam. Wel eens bij uw onderzoek een bijzondere achternaam tegengekomen? En ontdekt hoe die naam tot stand kwam? Schrijf er een stukje over!
* Familieverhaal klopt niet. Bestaat er in uw familie ook zo'n van vader-op-zoon doorverteld verhaal waarvan u ontdekt dat het niet klopt? Doe er verslag van!
* Bijzondere foto. De mogelijkheid bestaat om foto's af te drukken in De Sneuper. Maak er gebruik van en stuur een bijzondere foto in!

WIERSTRA IN OOSTDONGERADEEL

S. Wierstra

-- G-I --

Hauke Joekes. Volgens het doopboek van Niawier woonde hij met zijn vrouw te Holwerd. Hauke was gehuwd met Riemke Lolkes.
Uit dit huwelijk:

1. Lolke Haukes, * Holwerd 1749, omstreeks Pinksteren, gedoopt Niawier 28 apr. 1779, volwassendoop, volgt onder G-II.

-- G-II --

Lolke Haukes, * Holwerd 1749 ,omstreeks Pinksteren, gedoopt Niawier 28 apr. 1779, volwassendoop, + aldaar 26 aug. 1811, zoon van Hauke Joekes (G-I) en Riemke Lolkes. Winkelier te Niawier; later daar landbouwer?
Lolke is getrouwd Niawier 30 nov. 1777 met Trijntje Douwes, * Niawier (?), gedoopt Anjum 21 sept. 1749, + aldaar 7 dec. 1828, dochter van Douwe Melis en Trijntje Gerbens.
Uit dit huwelijk:

1. Riemke Lolkes Wierstra, * Niawier 9 sept. 1778, gedoopt aldaar 1 nov. 1778, + Anjum 20 aug. 1830. Riemke is getrouwd Anjum 2 aug. 1801 met Lieuwe Jans Slager, slager te Anjum, gedoopt Anjum 2 febr. 1766, + in Oostdongeradeel 16 aug. 1830, zoon van Jan Hendriks en Tjitske Hendriks.
2. Menke Lolkes Wierstra, * Niawier 7 mei 1780, gedoopt aldaar 12 juni 1780, + Ee 22 sept. 1854. Menke is getrouwd Anjum 5 dec. 1802 met Syds Jacobs Douma, gedoopt Anjum 19 febr. 1769, + Ee 28 okt. 1843, zoon van Jacob Douwes en Rienskje Siedses.
3. Ytske Lolkes, * Niawier 9 okt 1782, gedoopt aldaar 27 okt. 1782, + 1782/1786.
4. Doutsen Lolkes Wierstra, * Niawier 7 dec. 1784, gedoopt aldaar 2 jan. 1785, + Holwerd 19 jan. 1864, als Douwina Lolkes Wierda. Doutsen is getrouwd in Oostdongeradeel 26 jun. 1812 met Hendrik Jans Slager, slager te Paesens, * Anjum 5 sept. 1776, gedoopt aldaar 29 sept. 1776, + Paesens 8 apr. 1847, zoon van Jan Hendriks en Tjitske Hendriks.
5. Ytje Lolkes, * Niawier 12 mrt 1786, gedoopt aldaar 21 mei 1786, overleden 1786/1793.
6. Houke Lolkes, * Niawier 12 mei 1787, gedoopt aldaar 2 juni 1787, + 1787/ 1791.

7. Houkje Lolkes Wierstra, * Niawier 16 okt. 1789, gedoopt aldaar 8 nov. 1789, + Anjum 17 mei 1869. Houkje is getrouwd in Oostdongeradeel 18 apr. 1828 met Harmen Brandts Dijkstra, * onder Anjum 25 aug. 1788, gedoopt Anjum 28 aug 1788, + in Oostdongeradeel 2 sept. 1859, zoon van Brandt Gerardus en Jantje Harmens.
8. Houke Lolkes Wierstra, * Niawier 25 febr. 1791, gedoopt aldaar 20 mrt. 1791, volgt onder G-III-a.
9. Ytske Lolkes Wierstra, * Niawier 11 juni 1793, gedoopt aldaar 30 juni 1793, + Anjum 16 dec. 1853. Ytske is getrouwd in Oostdongeradeel 4 apr. 1820 (1) met Dirk Gerrits Boltje, * Schiermonnikoog 10 sept. 1798, gedoopt aldaar 21 okt. 1798, + in Oostdongeradeel 8 mrt. 1830, zoon van Gerrit Gosses en Geertruida Jacobs. Ytske is getrouwd in Oostdongeradeel 12 aug. 1831 (2) met Volkert Johannes Vach, * Leeuwarden 11 jan. 1797, gedoopt aldaar 1 febr. 1797, + in Oostdongeradeel 25 apr. 1850, zoon van Johannes Vach en Willemke Willems. Douwe Lolkes Wierstra, * Niawier 8 dec. 1796, gedoopt aldaar 29 jan. 1797, volgt onder G-III-b.

-- G-III-a --

Houke Lolkes Wierstra, * Niawier 25 febr. 1791, gedoopt aldaar 20 mrt. 1791, + Anjum 9 dec. 1829, zoon van Lolke Haukes (G-II) en Trijntje Douwes. Arbeider te Anjum. Naamacte mairie Metslawier-72: Houke Lolkes uit Niawier neemt de naam Wierstra aan. Hij is dan niet getrouwd en heeft geen kinderen. Houke is getrouwd in Oostdongeradeel 23 juli 1822 met Willemke Jans Wiersma, * Surhuisterveen febr. 1787, volgens acte van bekendheid, + aldaar 1 apr. 1850, dochter van Jan Tjeerds Wiersma en Gepke Jans. Uit dit huwelijk:
1. Lolke Houkes Wierstra, arbeider te Surhuizum, * Anjum 26 juni 1823, + Surhuizum 20 nov. 1865. Lolke is getrouwd in Achtkarspelen 19 mei 1855 met Jantje Jochums van der Zaag, * Surhuisterveen 24 dec. 1828, + in Achtkarspelen 2 mrt. 1874, dochter van Jochum Gaukes van der Zaag en Lutske Engberts Zuidema.
2. Jan Houkes Wierstra, * Anjum 11 juni 1825, + aldaar 26 okt. 1831.
3. Trijntje Houkes Wierstra, * Anjum 14 dec. 1828, + aldaar 28 apr. 1832.

-- G-III-b --

Douwe Lolkes Wierstra, * Niawier 8-12-1796, gedoopt aldaar 29-1-1797, + Anjum 12-11-1846, in een schip, zv Lolke Haukes (G-II) en Trijntje Douwes. Arbeider te Anjum. Douwe is getrouwd Oostdongeradeel 18-9-1835 met Tjitske Jans Slagter, * Anjum 8-5-803, gedoopt aldaar 12-6-1803, + aldaar 10 aug. 1866, dochter van Jan Renzes Slagter en Aaltje Brands.

Uit dit huwelijk:

1. Lolke Douwes Wierstra, schipper te Anjum, * Anjum 12 juni 1836, + Morra 6 okt. 1902. Lolke is getrouwd in Kollumerland 2 mrt. 1867 met Cecilia Jelles van der Veer, * Kollum 4 sept. 1841, dochter van Jelle Hylkes van der Veer en Jacobje Douwes Walda.
2. Sybren Douwes Wierstra, arbeider te Anjum, * Anjum 19 juni 1841, + aldaar 8 juni 1909. Sybren is getrouwd in Oostdongeradeel 16 mei 1873 met Aafke Jans Visser, * Anjum 14 sept. 1845, + in Oostdongeradeel 16 okt. 1937, dochter van Jan Jantjes Visser en Tjitske Foppes van der Kooi.

-- H-I --

Brechtje Gaatzes, * Engwierum 9 mei 1780, gedoopt aldaar 21 mei 1780, + aldaar 18 aug 1830, dochter van Gaatze Thomas en Aaltje Hebeles.
Brechtje had een relatie (1) met Eeltje.
Uit deze relatie:

1. Marten Eeltjes Wierstra, * Engwierum 4 sept. 1805, gedoopt aldaar 24 nov 1805, volgt onder H-II.

Brechtje is getrouwd in Oostdongeradeel,mairie Ee 23 mei 1811 (2) met Sake Pieters Wierstra, * Niawier 9 sept. 1768, gedoopt aldaar 2 okt. 1768, + Engwierum 18 aug. 1827, als Sake Pieters Wierdstra, zoon van Pieter Gerbens (N-I) en Aukje Sakes. Arbeider te Engwierum. Naamacte mairie Ee-16v: Sake Pieters uit Engwierum neemt de naam Wierstra aan. Hij heeft dan nog geen kinderen. Uit dit huwelijk:

2. Pieter Sakes Wierstra, * Engwierum 21 mrt. 1812, + aldaar 25 apr. 1838, ongehuwd. Arbeider te Engwierum.
3. Gaatze Sakes Wierstra, * Engwierum 19 okt. 1814, + aldaar 28 okt. 1855. Arbeider te Engwierum. Hij overleed een jaar na zijn vrouw en kinderloos. Gaatze is getrouwd in Oostdongeradeel 15 mei 1852 met Froukje Jacobs de Vries, * Oostrum 23 okt. 1821, + aldaar 24 juni 1854, maar wonende Engwierum, dochter van Jacob Botes de Vries en Grietje Sybes Hiemstra.
4. Aukje Sakes Wierstra, * Engwierum 10 apr. 1817, + aldaar 24 okt. 1880. Aukje is getrouwd in Oostdongeradeel 6 mei 1847 met Eetze Eelkes Braaksma, * Westergeest 17 juni 1818, + Engwierum 28 nov. 1898, zoon van Eelke Eetzes Braaksma en Jetske Fokkes de Boer.
5. Ale Sakes Wierstra, * Engwierum 2 mrt. 1820. Geen huwelijk of overlijden gevonden in Friesland.

-- H-II --

Marten Eeltjes Wierstra, * Engwierum 4 sept. 1805, gedoopt aldaar 24

nov. 1805, + aldaar 30 nov. 1847, natuurlijke zoon van Eeltje en Brechtje Gaatzes (H-I). Gardenier te Engwierum (1835) en later daar arbeider (1847). Marten is getrouwd in Oostdongeradeel 10 okt. 1835 met Jitske Franses Loonstra, * Zwaagwesteinde 21 okt. 1811, + in Oostdongeradeel 10 apr. 1864, dochter van Frans Hendriks (arbeider te Zwaagwesteinde) en Trijntje Wopkes.
Uit dit huwelijk:
1. Frans Wierstra, * Engwierum 1 juli 1836, volgt onder H-III.
2. Bregtje Wierstra, * in Oostdongeradeel 5 apr. 1840, + aldaar 3-4-1849.

-- H-III --

Frans Wierstra, arbeider te Engwierum, Hantumeruitburen en Kollum, * Engwierum 1 juli 1836, + Kollum 5 mrt. 1898, zoon van Marten Eeltjes Wierstra (H-II) en Jitske Franses Loonstra. Frans is getrouwd in Oostdongeradeel 9 mei 1863 (1) met Janna Takes Zijlstra, * in Oostdongeradeel 28 mei 1832, + aldaar 12 sept. 1882, dochter van Taeke Taekes Zijlstra en Justina Hendrika van Wetering.
Uit dit huwelijk:
1. Marten Wierstra, * Engwierum 10 mei 1864.
2. Taeke Wierstra, * Engwierum 29 aug. 1865, + aldaar 14 febr. 1866.
3. Taeke Wierstra, * in Oostdongeradeel 25 juni 1867.
4. Jan Wierstra, * Engwierum 24 dec. 1872.

Frans is getrouwd in Oostdongeradeel 29 mrt. 1884 (2) met Janke Johannes van der Ploeg, * Betterwird 26 nov. 1857, overleden Hantumeruitburen 16 sept. 1892, dochter van Johannes van der Ploeg en Wytske Wybes Wiersma. Uit dit huwelijk:
5. Johanna Wierstra, * Engwierum 1 apr. 1885.
6. Jitske Wierstra, * Engwierum 9 dec. 1886.

-- K-I --

Harke Klazes, gedoopt Anjum 17 apr. 1763, + Engwierum 13 febr. 1802, zoon van Klaas Tjerks en Rinske Harkes. Mr.timmerman te Anjum en Engwierum. Harke is getrouwd Anjum 10 mei 1789 met Janke Jans, afkomstig uit Anjum in 1789, + Engwierum 4 mrt. 1800.
Uit dit huwelijk:
1. Rinske Harkes Wierstra, * Engwierum 12 mrt. 1793, gedoopt aldaar 24 mrt. 1793, + Lutjewoude/Augsbuurt 17 juni 1816 ,als Rinske Harkes Wiersma. Naamacte mairie Burum, BRF 3713: Rinskje Harkes, ongetrouwd te Burum, neemt de naam Wierstra aan. Zij dacht dat ze niet hoefde te komen voor het aannemen van een naam, maar werd later daarom opgeroepen. Rinske is getrouwd in Kollumerland, mairie

Burum 3 febr. 1815 met Gerrit Andries Veendorp, schoolmeester te Burum, wildwachter te Wetsens, * Grootegast ± 1789, + Wetsens 17 juli 1847, zoon van Andries Douwes Veendorp en Seelje Gerrits.

-- N-I --

Pieter Gerbens, * Niawier 17 dec. 1738, gedoopt aldaar 25 dec. 1738, zoon van Gerben Klazes (herbergier te Niawier) en Janke Pieters. Pieter is getrouwd Niawier 19 mei 1765 met Aukje Sakes, afkomstig uit Niawier in 1765. Uit dit huwelijk:

1. Gerben Pieters, * Niawier 8 dec. 1765, gedoopt aldaar 25 dec 1765.
2. Janke Pieters, gedoopt Niawier 31 mei 1767, + aldaar 1767/1770.
3. Sake Pieters Wierstra, * Niawier 9 sept. 1768, gedoopt aldaar 2 okt. 1768, + Engwierum 18 aug. 1827, als Sake Pieters Wierdstra. Sake is getrouwd in Oostdongeradeel, mairie Ee 23 mei 1811 met Brechtje Gaatzes, * Engwierum 9 mei 1780, gedoopt aldaar 21 mei 1780, zie onder H-I.
4. Janke Pieters, * Niawier 14 nov. 1770, gedoopt aldaar 30 dec 1770.
5. Balling Pieters, * Niawier 10 mrt. 1773, gedoopt aldaar 28 mrt. 1773.
6. Gertje Pieters, * Niawier 22 mrt. 1775, gedoopt aldaar 16 apr. 1775.

-- Q-I --

Klaas Eelkes, afkomstig uit Hantum in 1762. Te Niawier en Metslawier. Klaas is getrouwd 9-5-1762 3e pr. te Ee, met Hitje Douwes, afkomstig uit Ee.
Uit dit huwelijk:

1. Douwe Klazes Wierstra, * Niawier, gedoopt aldaar 27 mrt. 1763, volgt onder Q-II.
2. Eelke Klazes, gedoopt Niawier 2 febr. 1766.
3. Grietje Klazes, gedoopt Metslawier 12 mrt. 1769.

-- Q-II --

Douwe Klazes Wierstra, * Niawier, gedoopt aldaar 27 mrt. 1763, + Aalzum 16 dec. 1822, zoon van Klaas Eelkes (Q-I) en Hitje Douwes. Gardenier te Wetzens en Aalzum. Naamacte mairie Ee-67: Douwe Klazes uit Aalzum neemt voor zichzelf en zijn 6 kinderen de naam Wierstra aan. Deze kinderen zijn Grietje, 24, Metslawier; Klaas, 21, Aalzum; Roelof, 18, Bornwird; Tjalling, 14; Hiltje, 11; Jasper, 6. De laatste 3 wonend bij de vader. Douwe is getrouwd Metslawier 29 jan. 1786 met Wytske Roelofs, gedoopt Kollum 23 okt. 1763, + Wetzens 1 sept. 1815, dochter van Roelof Jaspers en Grietje Harmens. Uit dit huwelijk:

1. Klaas Douwes, * Metslawier 4 mrt. 1786, gedoopt aldaar 23 apr. 1786, + 1786/1790.
2. Grietje Douwes Wiersma, * Lioessens 11 okt. 1787, gedoopt aldaar 4 nov. 1787, + Ternaard 12 nov. 1852. Grietje is getrouwd in Westdongeradeel 19 mei 1814, mairie Ternaard met Sas Taekes Jeltema, * ± 1782, + Ternaard 4 okt. 1852.
3. Klaas Douwes Wierstra, * Niawier 12 sept. 1790, gedoopt Metslawier 26 sept. 1790, volgt onder Q-III-a.
4. Roelof Douwes Wierstra, * Metslawier 27 febr. 1793, gedoopt aldaar 10 mrt 1793, + Aalzum 3 dec. 1812. Arbeider te Aalzum. Hij was niet getrouwd en overleed in het huis van zijn ouders.
5. Tjalling Douwes Wiersma, * Wetsens 15 mrt. 1796, gedoopt aldaar 3 apr. 1796, volgt onder Q-III-b.
6. Hitje Douwes Wierstra, * Hantum 17 juni 1800, gedoopt aldaar 6 juli 1800, + n 1854. Hitje is getrouwd Leeuwarden 23 okt. 1831 met Abraham Jans Streekstra, * Hardegarijp mrt. 1796, + Ommen 29 sept. 1854, zoon van N.N. en Antje Jans.
7. Jasper Douwes Wiersma, * Metslawier 23 jan. 1805, gedoopt aldaar 3 mrt. 1805, volgt onder Q-III-c.

-- Q-III-a --

Klaas Douwes Wierstra, * Niawier 12 sept. 1790, gedoopt Metslawier 26 sept. 1790, + Ternaard 8 apr. 1849, zoon van Douwe Klazes Wierstra (Q-II) en Wytske Roelofs. Arbeider te Aalsum en Ternaard. Klaas is getrouwd in Oostdongeradeel 13 mei 1819 met Jitske Martens Sloterdijk, * Ee ± 1792, + Ternaard 14 apr. 1849, dochter van Marten Romkes Sloterdijk en Riemke Tjeerds. Uit dit huwelijk:

1. Wytske Klazes Wiersma, * Aalsum 26 mei 1820, + Ternaard 28 febr. 1906. Wytske is getrouwd in Westdongeradeel 23 dec. 1848 met David Hendriks Meinema, * ± 1822, + in Westdongeradeel 5 dec. 1899.
2. Riemke Klazes Wiersma, * Aalsum 17 okt. 1821, + Wierum 13 apr. 1894. Riemke is getrouwd in Westdongeradeel 22 mei 1845 met Rintje Philippus Leidsman, * ± 1821, + in Westdongeradeel 22 feb. 1894.
3. Martje Klazes Wierstra, * Ternaard 1 aug. 1824, + Westergeest 29 mrt. 1905. Martje is getrouwd in Westdongeradeel 3 juni 1855 (1) met Albert Jans Plat, * ± 1795, + Wierum 6 juli 1857. Martje is getrouwd in Kollumerland 16 nov. 1861 (2) met Sjoerd Visser, landbouwer te Westergeest, * Oudwoude 5 aug. 1834, + aldaar 13 mei 1920, zoon van Jan Sjoerds Visser en Romkje Slotendijk.

-- Q-III-b --

Tjalling Douwes Wiersma, * Wetsens 15 mrt. 1796, gedoopt aldaar 3 apr. 1796, + Paesens 31 dec. 1867, zoon van Douwe Klazes Wierstra (Q-II) en Wytske Roelofs. Arbeider te Wetsens en Paesens. Tjalling is getrouwd in Menaldumadeel 15 okt. 1823 met Sjoukje Hanses Hoitinga, * Menaldum 6 dec. 1800, gedoopt aldaar 4 jan 1801, overleden Wetzens 2 mrt 1852, dochter van Hans Roelofs Hoitinga en Antje Sipkes. Uit dit huwelijk:

1. Douwe Tjallings Wiersma, arbeider te Anjum, * Schingen (Men.) 4 jan. 1824, + Anjum 28 okt. 1884.
2. Hans Tjallings Wiersma, * in Menaldumadeel 13 jan. 1825, + Wetsens 18 jan. 1833.
3. Wytze Tjallings Wiersma, arbeider te Brantgum, * Wetsens 25 juli 1830, + Brantgum 8 nov. 1894.
4. Hans Tjallings Wiersma, arbeider te Ee, * Wetsens 29 mrt. 1836, + Ee 1 febr. 1893.
5. Antje Tjallings Wiersma, * Wetsens 19 juni 1838, + Huizum 28 mrt. 1900, in een schip.

-- Q-III-c --

Jasper Douwes Wiersma, * Metslawier 23 jan. 1805, gedoopt aldaar 3 mrt. 1805, + Aalsum 22 dec. 1879, zoon van Douwe Klazes Wierstra (Q-II) en Wytske Roelofs. Woonde als arbeider te Hantum en Aalsum. Jasper is getrouwd in Westdongeradeel 21 mei 1830 met Trijntje Sybes de Vries, * Oosternijkerk 20 apr. 1803, + Aalsum 21 juni 1862, dochter van Sybe Nammens de Vries en Tjitske Sybrens Vellema. Uit dit huwelijk:

1. Wytske Jaspers Wiersma, * Hantum 10 apr. 1831, + Aalsum 10 apr. 1916.
2. Sybe Jaspers Wiersma, * Aalsum 18 aug. 1833, + n 1873, geen overl.acte in Friesland.
3. Tjitske Jaspers Wiersma, * Aalsum 22 apr. 1837, + aldaar 31 okt. 1877.
4. Roelof`Jaspers Wiersma, * Aalsum 17 mei 1841, + Hantumhuizen 24 sept. 1925.

-- S-I --

Gosse Sytses, ook Goffe.

Gosse was gehuwd met Froukje Franses. Uit dit huwelijk:

1. Sieds Gosses Wierstra, gedoopt Metslawier 22 juli 1753, volgt onder S-II.
2. Aukje Gosses, gedoopt Metslawier 7 mrt. 1756.
3. Trijntje Gosses, gedoopt Metslawier 28 jan. 1759.

-- S-II --

Sieds Gosses Wierstra, gedoopt Metslawier 22 juli 1753, + Leeuwarden 5 dec. 1820, zoon van Gosse Sytses, ook Goffe (S-I) en Froukje Franses.
Timmerknecht te Leeuwarden. Hij gebruikte al vanaf zijn huwelijk te Leeuwarden de naam Wierstra, dit omdat hij afkomstig was uit Metslawier. De naamactes van Leeuwarden zijn verloren gegaan, maar hij zal in 1811/1812 de naam Wierstra hebben laten bevestigen voor zichzelf en zijn kinderen. Sieds is in ondertrouw gegaan Leeuwarden 31 okt. 1788 en getrouwd aldaar 16 nov. 1788, in de Westerkerk met Trijntje Jacobs Ytsma, gedoopt Dokkum 23 febr. 1755, + Leeuwarden 14 juli 1821, dochter van Jacob Jans Ytsma (scheepstimmerman) en Maaike Hendriks.
Uit dit huwelijk:

1. Gosse Siedses Wierstra, * Leeuwarden 16 mrt. 1790, gedoopt aldaar 9 apr. 1790, + aldaar v 1806.
2. Maaike Siedses Wierstra, * Leeuwarden 13 aug. 1791, gedoopt aldaar 26 aug. 1791, + aldaar 13 juni 1864. Bij huwelijk in 1818 naaister te Leeuwarden. Maaike is getrouwd Leeuwarden 25 mrt. 1818 met Gerrit Lodewijks Drost, * Leeuwarden 6 mrt. 1790, + aldaar 17 aug 1852, zoon van Lodewijk Gerrits Drost en Hendrica de Lang. Bij huwelijk in 1818 bij het bataljon Jagers in Venlo.
3. Jacob Siedses Wierstra, * Leeuwarden 27 jan. 1794, gedoopt aldaar 14 febr. 1794, + aldaar v 1806.
4. Frans Siedses Wierstra, * Leeuwarden 26 dec. 1796, gedoopt aldaar 13 jan. 1797, volgt onder S-III.

-- S-III --

Frans Siedses Wierstra, kleermaker te Leeuwarden, * Leeuwarden 26 dec. 1796, gedoopt aldaar 13 jan. 1797, + aldaar 4 febr. 1866, zoon van Sieds Gosses Wierstra (S-II) en Trijntje Jacobs Ytsma.
Frans is getrouwd Leeuwarden 13 mei 1821 met Gertje Smids, * Leeuwarden 1788, volgens acte van bekendheid, gedoopt aldaar 8 mrt. 1809, volwassendoop, + aldaar 17 mei 1847, dochter van Christiaan Smids en Trijntje Wilkes.
Uit dit huwelijk:

1. Sieds Wierstra, * Leeuwarden 14 dec. 1824, + aldaar 4 jan. 1825.
2. Sieds Wierstra, * Leeuwarden 10 mei 1828, + aldaar 19 aug. 1828.
3. Trijntje Wierstra, * Leeuwarden 3 aug. 1830, + aldaar 27 jan. 1831.

DOKKUMERS OP SCHIERMONNIKOOG

Kees Stada (www.go.to/terschelling-familie en [redacted]

Sinds een jaar of tien heb ik een “stamboom”-bestand. Wat eerst alleen mijn eigen familie behelsde is uiteindelijk geheel Vlieland en Terschelling geworden. Ook de mensen die verhuisden of emigreerden naar de wal heb ik gevolgd. Over de gehele wereld zijn de Terschellingers uitgevlogen.
Ik merkte al snel dat er banden bestonden met Vlieland, Ameland, Schiermonnikoog, Texel, Borkum en Urk. Van alle eilanden heb ik een groot gedeelte verwerkt Ik schat het totale bestand op 110.000 namen. Het boekje Schiermonnikoger Geslachten van H.D. Teensma hielp me wel, maar het was een gezoek van jewelste. Ik bedacht me niet en zou wel “even” het in een stamboomprogramma zetten. Het bleek een enorme klus. De families staan steeds afzonderlijk en ik wilde er net zoals op Terschelling één grote familie van maken. Via mijn site kreeg ik contact met nazaten van Schier en het is op dit moment 9160 namen groot.
Meer dan op Terschelling bleken er veel Dokkumers voor te komen.

Met een filter heb ik alle mensen die geboren zijn in Dokkum en voorkomen door bijvoorbeeld huwelijk met een Schiermonnikoger op rij gezet. Let wel, ik besteed de meeste tijd aan de Vlielanders en Terschellingers. De gegevens van Schiermonnikoog zijn minder interessant, omdat er minder verhalen voorkomen.
Iedereen die iets meer wil weten kan terecht op mijn site, waar alle achternamen staan. Of stuur me een mailtje. Iedereen krijgt antwoord.
(Aak 16, 9606 PZ Kropswolde, 0598-320706)

Geboren Dokkumers in het Schiermonnikoger bestand

01 Decama, Aebo Hendriks	* ± 1644
02 Jans, Cecielia Sijmensd	* 19.10.1645
03 Donama, Jackele Wopkes	* 5.9.1666
04 Donama, Gerrit Wopkes	* 12.9.1669
05 Donama, Marten Wopkes	* 22.10.1671
06 Yntema, Tytje Johannes	* ±1671
07 Decama, Hendrikus	* ±1678
08 Donama, Tjeert Wopkes	* 15.11.1685
09 Donama, Pieter Wopkes	* 27.3.1686

10 Damstra, Coert Asmus	* ±1726
11 Eck, Moerke Cornelis van	* 1733
12 Boekhout, Bartel Gerbensz	* ±1736
13 Wijk, Trijntje Roelofsd van	* 14.9.1745
14 Grietje Hendriksd	* 22.10.1747
15 Acronius, Pietje Tjeerdsd	* 13.6.1750
16 Geertje Dirksd	* 4.11.1753
17 Boer, Geeske Poppes de	* ±1764
18 Boekhout, Gerben Bartelsz	* 15.1.1769
19 Boekhout, Gerben Bartelsz	* 26.12.1770
20 Pama, Catharina Gerbensd	* ±1770
21 Aafke Melles	* ±1770
22 Cobaatje Pietersd	* 31.1.1773
23 Antje Johannes	* ±1773
24 Sinia, Rinse Gerritsz	* 5.5.1780
25 Laar, Johannes Wouters van	* 4.1.1786
26 Gatschalk, Jan Hendrik	* 28.3.1790
27 Lodeysen, Hendrik Lodewijk	* 12.11.1790
28 Damstra, Eeke	* 28.4.1793
29 Boekhout, Bartel	* 20.3.1795
30 Schaaff, Johannes Folkerts v.d.	* 5.12.1795
31 Bakker, Trijntje Derks	* 25.12.1795
32 Visser, Eelke	* ±1795
33 Cupery, Antje	* 1.3.1796
34 Boekhout, Maaike	* 2.12.1797
35 Kool, Pieter Benedictus	* 29.1.1800
36 Boekhout, Melle Gerben	* 9.10.1800
37 Ronner, Nicolaas	* 13.9.1804
38 Goo, Steven Bartelsz van	* 28.6.1814
39 Gatschalk, Jantje Jansd	* 10.1.1815
40 Gatschalk, Jacoba Jansd	* 18.11.1821
41 Visser, Jacob Jilkesz	* 20.4.1824
42 Schaaff, Grietje Johannesd v.d.	* 9.4.1825
43 Schaaff, Remkje Johannesd v.d.	* 6.3.1828
44 Visser, Tietje	* 6.10.1828
45 Laar, Klaas Johannes van	* 25.5.1830
46 Loodijzer, Eltje Hendriksz	* 3.7.1830
47 Visser, Klaas	* 2.5.1831
48 Boekhout, Aafke	* 19.10.1833
49 Schaaff, Geertruida van der	* 28.2.1834
50 Boekhout, Gerben	* 12.10.1835

51 Cuperij, Dieuwke	* 27.11.1836
52 Boekhout, Gerrit	* 14.4.1837
53 Haverschmidt, Jacominus Sjoerdsz	* 9.10.143
54 Gorter, Werdina	* 16.10.1843
55 Sjoerdsma, Jan Foekesz	* 12.7.1845
56 Lemstra, Jelle	* 29.5.1854
57 Boerum, Jan van	* 12.6.1863
58 Poelstra, Willem	* ±1863
59 Fenenga, Gerrit Gerris	* 5.3.1865
60 Boekhout, Melle Gerben	* 21.6.1865
61 Boekhout, Antje	* 15.8.1865
62 Boekhout, Trijntje	* 22.9.1866
63 Boekhout, IJpe	* 6.1.1867
64 Fenenga, Maaike	* 16.5.1867
65 Boekhout, Ernst Lodewich	* 10.10.1868
66 Boekhout, Eeke	* 22.10.1868
67 Boekhout, Melle	* 10.11.1869
68 Bakker, Melle Eltje	* 27.10.1883
69 Boekhout, Gerben	* 30.1.1885
70 Boekhout, Anne	* 24.2.1890
71 Boekhout, Gerben	* 9.5.1899
72 Boerum, Jan van	* 1901
73 Boerum, Dieuke van	* 1903
74 Boerum, Pietje van	* 1904
75 Boekhout, Trijntje	* 1935
76 Boekhout, Ypkje	* 1938
77 Boer, Tjitske de	* 1961
78 Fenenga, Christine Jacoba	* 1961
79 Bakker, Marcel	* 1969

PERSONEN UIT DE (VROEGERE) GEMEENTEN AMELAND, DANTUMADEEL, KOLLUMERLAND c.a. OOST- EN WESTDONGERADEEL EN SCHIERMON-NIKOOG TUSSEN 1810-1813 BETROKKEN BIJ LEGER EN MARINE ONDER NAPOLEON, dl 1

J.A. Paasman ([redacted]

Het betreft gegevens van mannelijke inwoners uit deze gemeenten die als dienstplichtige, vrijwilliger of plaats-vervanger (nummerwisselaar) op de een of andere manier te maken hebben gehad met het leger en de marine onder Napleon in de periode 1810-1813. Het toenmalige Nederland maakte in deze periode deel uit van het Fanse Keizerrijk. Het betekent niet dat iedere in de lijsten genoemde persoon actief betrokken is geweest bij deze krijgsmacht. Wel opgenomen de manspersonen die zich tegen betaling van een plaatsvervanger of nummerwisselaar hebben voorzien. De mij bekende gegevens worden beschikbaar gesteld onder uitdrukkelijke voorwaarde dat bij publicatie bronvermelding plaats vindt. Aanvullende gegevens voor zover bekend worden als wederdienst bijzonder op prijs gesteld. Uitdrukkelijk wordt erop gewezen dat mijn onderzoek zich beperkt tot de periode 1810-1813, de zogenaamde Franse periode.
De namen zijn vermeld in fonetisch-alfabetische volgorde
J.A.Paasman, 0511 468177.

Zonder familienaam

Abe Jans; maritieme inscriptie Ameland
Bauke Annes, tuinder geb. Oostrum 26.06.1788 wonende te Morra z.v.Anne Abeles en Lijsbet Aukes beiden overleden;
Bauke Johannes dagloner geb.Westergeest 12.10.1783 wonende aldaar, z.v. Johannes Femmes en Aafke Hermanus, beiden overleden;
Binne Alberts, geb. Dantumawoude 12.02.1788 wonende aldaar, z.v. Albert Engberts en Pietje Binnes;
Diederick Hettes geb. Kollum 07.01.1778 z.v. Hette Wigbolds en Grietje Dirks Groen
Dymer Jans, geb. Burum 04.04.1789 wonende aldaar, z.v. Jan Dymers en Trijntje Jans;

Dirk (Thierry) Jans, voerman geb. Veenwouden 30.09.1788 wonende aldaar, z.v. Jan en Sjouke Klazes
Douwe, Foekes, wonende te Metslawier, z.v. Foeke Douwes en Karstje Lourens;
Gerrit Durks, wonende te Dokkum; maritieme inscriptie;
Haye Jans gehuwd met Trijntje Doris Mulder wonende te Dokkum;
Harke Pieters geb.Engwierum 22.02.1788 z.v. Pieter Pieters en Lijsbert Harkes;
Hendrik Jacobs**,** wonende te Veenwouden; maritieme inscriptie;
Hillebrand Jelles, geb. Ameland 1790 z.v. Jelle en Anske Jans;
Jan Jelles; wonende te Bornwird
Jan Klaassen geb. Dokkum 23.12.1788 z.v. Klaas Rienks en Baukje Lodewijks;
Jan Siedses verver geb.Anjum 02.05.1788 wonende te Dokkum, z.v. Syds Andries en Gijssel Jans;
Jan Wepkes arbeider geb. Anjum 28.10.1787 wonende te Hantumhuizen, z.v. Wepke Jakobs en Antje Jans;
Jasper Hendriks**,** wonende te Nes (Ameland);
Johannes Tjipkes (Douma?) geb. Ee 28.02.1788, z.v. Tjipke Johannes en Minke Hendriks;
Cornelis Jacobs**,** wonende te Anjum;
Marten Klazes, geb. Hiaure 25.04.1781 wonende aldaar, z.v. Klaas Martens en Ytje Martens
Monte Gerlofs wonende op Ameland; maritieme inscriptie;
Murk Wierds**,** molenaarsknecht geb. Dokkum 27.10.1789 wonende aldaar, z.v. Wierd Aukes en Martje Murks;
Rinse Johannes**,** geb. 22.12.1778 wonende op Ameland
Roelof Jans wonende op Schiermonnikoog; maritieme inscriptie;
Sierd (Sieds?) Pieters, geb.1789 loteling kanton Dokkum;
Sikke Johannes geb. Kollum 01.02.1783 wonende te Kollum, z.v. Johannes Gerlofs en Antje Sikkes;
Teunis Jans**,** geb. 1789 loteling kanton Dokkum;
Tjerk Sakes, geb. Ternaard 12.07.1789 wonende op Ameland, z.v. Sake Ynzes en Grietje Tjerks;
Wiebe Reins mandenmaker geb. Dokkum 29.03.1781, z.v. Rein Wiebes en Susanna Thomasse;
Wieger Lieuwes, geb. 1789 loteling kanton Holwerd;

Met familienaam
Aalsma, Rinse Taekes geb.in 1790 wonende te Nes (W.D.) z.v. Taeke Thijsses Aalsma wonende te Oosternijkerk;

Anjema, Rinze Jans, trekschipper geb. Dokkum 28.02.1789 wonende aldaar, z.v. Jan Paulus Anjema en Rinske Walles van der Werf;
Arnoldus, Tjerk Willems geb. Dokkum 15.09.1776, woonplaats onbekend, z.v. Willem Adisa Arnoldus en Antje Wentje;
Assen, Jan van, ook bekend als Jan Cornelis de Bree, dagloner geb. Dantumawoude 09.11.1789 wonende aldaar, z.v. Cornelis de Bree en Pietje (Petronella) Teunis van As(sen);
Bakker, Abraham Simons geb. Ameland 1790, z.v. Simon Wybrands en Jantje de Roo;
Bakker, Evert Gerlofs geb. Ameland 1790, z.v. Gerlof Everts Bakker en Hinke Dirks;
Bakker, Seye Jacobs geb. Ameland 1790, z.v. Jacob Sijes en Trijntje Nuttes beiden overleden;
Bakker, Wopke Hendriks geb. Ameland 1792, z.v. Hendrik Wopkes en Sytske Teyes;
Banga, Jenne Jans geb. Hantum 18.03.1788 wonende te Bornwird, z.v. Jan Jennes Banga en Aukjen Joukes;
Bedaard, Durk Douwes wonende te Anjum;
Bekker, Philippus Klazes, dagloner geb.1792 wonende te Dokkum, z.v. Klaas Willems, overleden en Dina Hendriks;
Bergmans, Oege Gosses geb.1791 wonende te Holwerd, z.v. Gosse Oeges Bergmans en Gelske Jans;
Besseling, Antoine geb. Dokkum 20.10.1787 z.v. Henri en Helene Muller;
Bijker, Gjelt Hendriks, boer geb. Rinsumageest 18.02.1791 wonende te Blija, z.v. Hendrik Bijker en Antje Roelofs;
Bijland, Doede Jans, boer geb. Oosternijkerk 24.10.1791 wonende te Aalsum, z.v. Jan Jans Bijland en Dieuwke Jans;
Blauw, Jacob Sybrands geb. 1793 wonende Dokkum; z.v. Sybrand Jacobs Blauw;
Bleker, Jan Pieters, grutter geb. Dokkum 07.06.1785 wonende aldaar, z.v. Pieter Jacobs, overleden en Hendrikje Christiaans;
Boer, Tomas Aukes de, geb. 18.12.1791 wonende op Schiermonnikoog, z.v. Auke Tomas de Boer en Anke Jans;
Boersma, Bauke Jelmers, dagloner geb. Aalsum 20.05.1786 gehuwd met Trijntje Sakes van der Werf, wonende te Aalsum, z.v. Jelmer Douwes Boersma en Aaltje Rienks;
Broersma, Abe Heddes geb. Kollum 17.03.1790 tr.1807 te Kollum met Geertje Minses, wonende aldaar, z.v. Hedde Ebbes Broersma en Jantje Douwes;
Boersma, Jetze Louws Oudwoude 13 3 1788 Louw Douwes Boersma Tetje Jans 1808

Broersma, Harmen Karstes, schippersknecht geb. Oudwoude 20.03.1790 wonende te Dantumawoude, z.v. Karst Roelfs Broersma en Janke Binnes;
Boersma, Siebe Jacobs geb.1788 wonende te Ee, z.v. Jacob Ringers Boersma en MinkeLouws;
Boerum, Jan Martens van, geb. Dokkum 17.05.1792 wonende aldaar, z.v. Marten Jans van Boerum, overleden en Rebecca Alberts Aenae,
Bok, Marten Wybes geb. Schiermonnikoog 1788(?), z.v. Wybe Wybes en Romkje Martens
Bolt, Theodorus geb. 1790 wonende te Akkerwoude; z.v. Willem Nicolaas Bolt en Sietske Jans;
Bon(ne)ma, Ringer Gerrits, boer geb. Dantumawoude 05.04.1791 wonende te Burgum, z.v. Gerrit Mients Bon(ne)ma en Geeske Ringers; familienaam wordt op de lotingslijst geschreven als Bouma;
Bontekoe, Allard Hendriks wonende te Dokkum z.v. Hendrik Bontekoe, overleden en Ytje Gleistra;
Boonstra, Fokke Folkerts arbeider geb. Murmerwoude 1784 wonende te Ferwerd, z.v. Folkert Ruurds Boonstra en Jitske Folkerts, overleden;
Bootsma, Pieter Doedes geb.1792 wonende te Holwerd, z.v. Doede Pytters en Lysbet Harmens;
Bos, Evert Alles geb. Dokkum 04.01.1785, z.v. Alle Hermans en Anne Evers Bos;
Bosch, Jacob Andries, bediende geb. Akkerwoude 06.05.1775 wonende aldaar, z.v. Andreas Jacobs Bosch en Aafke Jans;
Bosch, Jacob Klazes wonende te Ee, z.v.Klaas Jacobs Bosch;
Bos, Luitje Pieters, arbeider wonende te Paesens;
Bouma, Hendrik Klazes geb.1789 wonende te Driesum, z.v. Klaas Uilkes Bouma, overleden 13.01.1800 en Tijtje Hendriks;
Bouma, Jacob Gerbens, boer geb. Rinsumageest 17.11.1788 wonende te Bergum z.v. Gerben Melles Bouma en Stijntie Jacobs;
Bouma, Jan Hendrik Otte geb.1792; loteling lichting 1812 kanton Holwerd;
Bouma, Jeen Lammerts geb. Murmerwoude 1790 wonende te Rinsumageest, z.v. Lammert Mients, overleden en Antje Jeens Dijkstra; voornaam ook Jan en patronym moeder Jans
Bouma, Tjepke Gerbens geb. 1788 wonende te Ee;
Bouma, Uilke Klazes geb. 1788 wonende te Driesum, z.v. Klaas Uilkes Bouma en Tijttje Hendriks;
Braak, Jacob Jarigs geb. Metslawier 1791 wonende te Oostrum, z.v. Jarig Gerrits Braak en Fockjen Hanzes;
Braak, Kornelis Andries van der, gehuwd wonende te Oosternijkerk;

Braaksma Johannes Ypes 1790 Engwierum Ype Boodes Braaksma en Eelkje Johannes
Brandes, Louis geb. Dokkum 11.01.1787, z.v. Conrad Brandes en Eve Weylandt;
Bree, Gerrit Cornelis de, dagloner geb. Dantumawoude 07.12.1783 wonende aldaar, z.v. Cornelis de Bree, overleden en Pietje(Petronella) Teunis van As(sen?);
Bree, Jacob Cornelis de, dagloner geb.Dantumawoude 30.10.1791 in 1814 in de gemeente Dantumadeel getrouwd met Trijntje Wiegers van der Ploeg, wonende aldaar, z.v. Cornelis de Bree en Pietje(Petronella) Teunis van As(sen?);
Broersma, Abe Heddes geb. Kollum 17.03.1790 tr.1807 te Kollum met Geertje Minses, wonende aldaar, z.v. Hedde Ebbes Broersma en Jantje Douwes;
Broersma; Bouwe Jans geb. Burum 02.03.1792 wonende te Ee, z.v. Jan Douwes Broersma en Wytske Tjeerds;
Broersma, Harmen Karstes, schippersknecht geb. Oudwoude 20.03.1790 wonende te Dantumawoude, z.v. Karst Roelfs Broersma en Janke Binnes;
Broersma, Hylke Broers, geb. Nes (WD) 02.09.1792 wonend te Kollum, z.v. Broer Lieuwes en Gertje Hessels;
Brouwer, Andries Johannes bakker geb. 23.11.1791 wonend te Metslawier, z.v. Johannes Jans Brouwer en Eelkje Kraamerus;
Bruin, Jean de geb. Dokkum 11.02.1785 z.v. Conrad en Adelaïde Bruon;
Burg, Tjeerd Tjitzes van der, geb. Oudwoude 04.04.1788, z.v.Tjitse Baukes van der Burg en Trijntje Tjeerds;
Buwalda, Abraham Sakes geb. Ee 12.12.1790 wonende aldaar; z.v. Sake Pieters Buwalda en Baukje Eelkes;
Buwalda, Mintje Ulbes arbeider geb.Engwierum 1789 wonende te Ee z.v.Ulbe Eelkes en Sieuke Mintjes;
Damsma, Geert Hendriks timmermansknecht geb. Dokkum 10.09.1790 wonende aldaar, z.v. Hendrik Geerts Damsma en Hylkje Scheltes;
Dijk, Anne Harrits van, schipper geb. Anjum schipper 25.05.1788 wonende aldaar, z.v. Haryt Bernardus, overleden en Neeltje Eelkes;
Dijk, Jan Harrits van, wonende te Anjum z.v. Haryt Bernardus en Neeltje Eelkes;
Dijk, Harmen Mients van der, geb.Ternaard 05.02.1788 wonende aldaar, z.v. Mient Harmens van der Dijk en Jeltje Hayes;
Dijkema, Bouwe Freerks arbeider geb. Ee 28.02.1784 gehuwd wonende te Niawier, z.v. Freerk Reinders, overleden en Aaltje Joukes;
Dijkema, Jan geb. Dokkum 1792 z.v. Frans Dijkema en Hieke/ Mieke van Loo;

Dijksma, Jan Dom.(?) geb. Dokkum, z.v. Kenders(?) en Jaquers (?);
Dijkstra, Andries Pieters wonende te Anjum;
Dijkstra, Dirk Roelofs geb. Kollum 24.09.1789 wonende aldaar, z.v.Roelof Dijkstra en Tjitske Durks Ype; tweeling met Dijkstra, Sjoerd Roelofs; ook geb.datum 23.09.1789;
Dijkstra, Doede Symens arbeider geb.Ternaard 29.10.1791 z.v. Symen Doedes Dijkstra in 1823 wonende te Hantum;
Dijkstra, Douwe Jurjens boerenknecht geb. Metslawier 24.08.1791 wonende aldaar, z.v. Jurjen Dijkstra en Lisabeth Paulus;
Dijkstra, Femme Annes dagloner geb. Veenwouden 06.09.1792 wonende aldaar, z.v. Anne Folkerts en Roelofke Femmes;
Dijkstra, Gerhardus Brants boerenknecht geb Anjum 27.03.1791 wonende aldaar, z.v. Brant Gerhardus, overleden en Jantje Harmens;
Dijkstra, Germanus Johannes geb. Nijmegen 12.10.1789 wonende te Dokkum, z.v. Lolke Gerbens Dijkstra en Susanna Rebekka de Jong;
Dijkstra, Gosse Ytes geb.Wierum 30.08.1789, z.v. Yte Wynzens en Eva Sjoerds; broer van Wynzen Ytes Dijkstra;
Dijkstra, Gosse Sytzes geb. Anjum 08.04.1792, z.v. Sytze Wiebes Dijkstra en Tettje Gosses
Dijkstra, Jacob Pieters, landbouwer geb. Ee 25.01.1792 wonende aldaar, z.v. Pieter Lieupkes Dijkstra en Tjitske Simons;
Dijkstra, Jan Pieters geb. 12.1790 z.v. Pieter Tobias en Antje Jans; loteling lichting 1810 mairie Dantumawoude;
Dijkstra, Johannes Teunis geb. Paesens 01.07.1790. z.v. Teunis Klazes Dijkstra en Trijntje Johannes;
Dijkstra, Minkes Joekes arbeider, gehuwd met Dieuwke Klazes, wonende te Paesens, z.v. Joeke Aukes Dijkstra en Sytske Takes;
Dijkstra, Ruurd Gerbens geb. Hantum 03.11.1790 z.v. Gerben Johannes Dijkstra en Baukjen Ruurds;
Dijkstra, Sybe Jans geb. Wierum 15.09.1792, z.v. Jan Louws en Ymktje Jans;
Dijkstra, Symon Doedes boer geb. Ternaard 29.10.1791 wonende te Nes (WD), z.v. Doede Simons Dijkstra en Rinske Sjoukes;
Dijkstra, Sytse Martens geb. Munnekezijl 16.07.1788 wonende te Burum, z.v. Marten Sytses en Styntje Pieters Luinstra;
Dijkstra, Sjoerd Roelofs glazenmaker-schilder geb.Kollum 23.09.1789 wonende aldaar, z.v. Roelof Zeilstra en Tietske Durks Ypey; tweelingbroer met Dirk Roelofs Dijkstra;
Dijkstra, Tjeerd Geerts geb. Kollum 24.02.1788 wonende te Buitenpost, z.v. Geert Tjeerds Dijkstra en Sjoukje Jurjens;

Dijkstra, Wynzen Ytes geb. Wierum 20.01.1792 z.v. Yte Wynzens en Eva Sjoerds; broer van Gosse Ytes Dijkstra;
Dirks, Eeuwe Eeuwes wonende te Hollum (Ameland);
Doedens, Sytze Djurres bakker geb. Kollum 16.08.1791 wonende aldaar, z.v. Djurre Yskes Doedens en Antje Sytzes;
Dol, Taeke Aukes dagloner geb. Dokkum 16.12.1787 wonende aldaar, z.v. Auke Taekes Dol en Froukje Mennes;
Douma, Anne Pieters geb. Anjum 11.05.1792 z.v. Pieter Tomas Douma em Hyke Jurjens;
Douwes, Engel Douwes wonende op Ameland
Douwes, Pieter Jans wonende te Anjum, z.v. Jan Douwes en Antje Teedes(?);
Driesum, Meindert Pieters van geb. Driesum 06.1789 wonende aldaar, z.v. Pieter Ringers en Grietje Meinderts;
Edema, Foeke Douwes geb. Oostrum 24.03.1793 wonende te Bornwird tr. 07.11.1813 Eelkje Jielles Dantem (ook Dantuma), z.v. Douwe Sjoerds Edema en Trijntje Sjoerds;
Eekhoff, Willem geb. Leeuwarden 06.1771 wonende te Dokkum, z.v. Bote Eekhof en Maria Klinkhof;
Eisinga, Jan Idses van, geb. Anjum 1792 wonende aldaar, z.v. Ids Jacobs van Eisinga en Hiltje Jans;
Eisma, Jurjen Jelles boerenknecht geb. Oostrum 18.09.1788 wonende te Ferwerd, z.v. Jelle Jurjens, overleden en Rinske Jans;
Eringa, Sybe Jacobs geb. Oosternijkerk 10.05.1792, z.v. Jacob Sybes, overleden en Jantje Pieters;
Faber, Haebele Douwes grofsmid wonende te Paesens 30.07.1791 wonende aldaar, z.v. Douwe Haebeles Faber en Sietske Joekes;
Faber, Poppe Aukes geb. Dokkum 17.04.1790 wonende aldaar, z.v. Auke Jans Faber en Trijntje Dirks Scheepels; volgens lotelingenlijst 1809 geb. datum 14.01.1788
Vanger, Age Lieuwes, zeevisser, geb. omstr. 1777 te Paesens wonende te Moddergat onder Nes (W.D) tr. 1797 Antje Douwes; z.v. Lieuwe Ages en Jeltje Gerrits;
Feddema, Jacob Pieters geb. Aalsum 16.02.1792 wonende te Sybrandahuis, z.v. Pieter Jacobs Feddema en Elske Meinderts;
Veen (Veenstra), Freerk Jans van der, dagloner geb. Kollum 21 10 1780 gehuwd en wonende te Kollum; z.v. Jan Alberts, overleden en Aaltje Freerks; ook bekend als Freerk Jans Veenstra;
Veen, Pieter Tjallings van der, boerenknecht geb.Veenwouden 07.1789, z.v. Tjalling Tjipkes van der Veen en Froukje Pieters;
(wordt vervolgd)

MIJN FAVORIETE VOOROUDER

P. de Haan ([redacted]

De voorouder in dit artikel verdient de titel favoriet omdat hij zoveel bijzondere sporen heeft achtergelaten.
Pieter Jans werd op 17 of 18 februari 1784 of 1785 in Holwerd geboren in een huisje van de Meni *(Mennonieten, doopsgezinde)* gemeente. Later, bij zijn huwelijk verklaren diverse familieleden dat de dag en het jaar van zijn geboorte niet bekend zijn maar een kerkboekje uit het midden van de 19e eeuw geeft als geboortedatum 18 februari 1785, een akte spreekt van het jaar 1784 en weer een andere van 17 februari.
Pieter gaat als kind naar Marrum, zo staat geschreven, maar de boerderij waar hij zijn jeugd zal doorbrengen staat onder Hallum ingeschreven. Zijn moeder overlijdt, vader hertrouwt en het gezin gaat naar Ternaard waar ze de 'Spiker' pachten. De Spiker is een oude State. Dit zou de kroon op het onderzoek worden, een voorouder op een State! Helaas, de State moet al in vervallen staat zijn geweest want twee gezinnen bewonen het oude slotje en het geheel wordt min of meer als boerderij gebruikt. De moestuin en de boomgaard mogen zelfs niet eens gebruikt worden en komen ten goede aan de eigenaar. Lang zullen ze er niet blijven en enkele jaren later keren ze terug naar Hallum waar vader direct overlijdt en moeder in het Diaconiehuis en later in het Armehuis terechtkomt. Wees Pieter is dan rond de 15 jaar en moet al aan het werk zijn geweest. Hij duikt op in Sexbierum waar hij een dochter van boer Hellema aan de haak slaat. Op 20 juni 1811 trouwen Pieter en Geertje in Franekeradeel. Het feest zal wel niet uitbundig gevierd zijn want slechts elf dagen daarvoor is de moeder van Geertje overleden. Van 1795 tot 1848 kent Nederland verschillende staatsvormen. De Franse overheersers laten in 1811 het *'Registres Civique'* aanleggen. De stemgerechtigde burgers worden opgeroepen om zich te laten registreren. Pieter Jans wordt in Franekeradeel ingeschreven onder de naam *'Pieter Jans de Haan'*.
Als beroep wordt hierbij *'Ouvrier'* aangegeven waarmee arbeider wordt bedoeld. Het gezin blijft niet in Franekeradeel maar gaat naar Holwerd waar Pieter molenaar wordt op een z.g. watermolen. Vele jaren zal hij daar molenaar blijven. Later wordt hij gardenier en verhuist. Dit kan met de kruiwagen gebeuren want ze schuiven maar één huis op. Kerkgang is

misschien niet altijd even gemakkelijk omdat ze 4 kilometer van Holwerd wonen maar Pieter Jans huurt op een Pinkstermaandag wel een zitplaats in de Hervormde kerk voor de tijd van 1 jaar voor de prijs van *ƒ*1,40 *(€ 0,63)* Hij of Geertje kan dat jaar plaatsnemen op stoel no.36 *'de voorste regel op de steen van de grafkelder'*. Het jaar daarop huren ze zelfs twee plaatsen. Weer één op de steen van de grafkelder en de ander kerkt op no.56 '*deze stoelen staan voor de Pastorijebank tot aan het doophek* '
Helaas overlijdt Geertje al in 1842. Pieter is dan 57 jaar en landbouwer en hertrouwt algauw met de ongehuwde moeder Antje van der Schaaf die twee jaar daarvoor een kind had gekregen toen ze dienstmaagd! was bij een 60 jarige weduwnaar.
Twee jaar na hun huwelijk kunnen Pieter en Antje het niet meer bolwerken. De hervormde diaconie van Holwerd grijpt in en schenkt hen in 1847 *ƒ* 15,75 *(€ 7,15)*. Al gauw daarna verhuizen ze van de Holwerder mieden naar de kom van het dorp waar ze in 1850 op Holwerd nr. 95a komen te wonen. Dit is in 'de Oude Beijer', een huis van de hervormde diaconie met veertien kamers. Ze zullen daar beslist niet ruim behuisd zijn geweest, waarschijnlijk een kamer met een gangetje en niet veel meer. Dat het behoeftige omstandigheden zijn is duidelijk want vanaf de intrek in het diaconiehuis tot zijn dood zullen Pieter en zijn gezin regelmatig steun van de hervormde diaconie ontvangen. De eerste jaren *ƒ* 0,50 *(€ 0,23)* per week en de laatste jaren het dubbele. Betaald aan Pieter de Haan wegens het schoonmaken der klederen van Foekje Dijkstra vijfenzeventig Cents *(€ 0,34* en het schoonmaken van de zolder of één van de zolders van de Oude Beijer in 1857 voor 0,30 cents *(€ 0,13)* vermeldt de boekhouder van de diaconie. Pieter is dan rond de drie en zeventig jaar oud.
Tot de afbraak in 1868 blijven ze in het diaconiehuis de Oude Beijer. Daarna gaan ze naar een andere woning van de Diaconie. Het betreft een dubbele woning die in dat jaar verbouwd is tot 5 kamertjes voor armlastigen. Het huis stond tegenover de toren van de hervormde kerk. Deze woning is in 1970 afgebroken en bestond toen uit 4 kamertjes met een gang erachter langs. De laatste vermelding van Pieter in de diaconieboeken betreft zijn laatste reis:

Op de kermis uitgedeeld	*ƒ* 3,50
Aan Jarig Bijlstra voor kruidenierswaren	*ƒ* 0,25
Begrafeniskosten van P. de Haan	*ƒ* 2,50
Wegens rijdloon van turf	*ƒ* 0.80
Op het kerstfeest uitgedeeld	*ƒ* 2,50

Hij stond hier op gelijke voet met het kerstfeest, maar beiden verloren het van de kermis.

Wat de *ƒ* 2,50 *(€ 1,16)* begrafenis kosten inhielden staat er niet bij, maar een aantal jaren daarvoor betaalde de diaconie bij een sterfgeval:
..wegens lakens, sloop, doek voor het lijf, benevens onkosten bij het opzitten of waken bij deselve ƒ 2,25 (€ 1,02)

Pieter Jans de Haan is op 2 oktober 1871 op 87 jarige leeftijd overleden. Hij overleefde zijn eerste vrouw en 5 van zijn zeven kinderen.
Het lukte Pieter niet om boer te worden zoals zijn vader, grootvader en overgrootvader maar hij liet wat zijn beroepsnaam betreft een rijk oeuvre na. Het bestond uit:
ouvrier, boereknegt, koemelker, arbeider, molenaar, watermolenaar, poldermolenaar, boer, gardenier, landbouwer en..... gealimenteerde.

VRAAG/ANTWOORD

Voor diegenen die zoeken naar de voorouders van Keimpe Ouwes Streekstra (waarschijnlijke naamsaanname in Leeuwarden welke registers niet bewaard gebleven zijn) overleden te Ommerschans het volgende:

Speciecohieren Aalzum:
1789 - no 8: Ouwe Keimpes weduwe (naam niet genoemd) wordt gealimenteerd(onderhouden) Hendrik Jans weduwe Eg?. .betaalt 1-10. gez: 1/2 schoorsteen 1
Zij woonde twee huizen van Jacob Nanneswed. die met haar twee zoons Nanne Jacobs (Streekstra 1811) en Syberen Jacobs een scheepswerf hadden Op de Streek in Aalsum.
1790- dito.
1791- Ouwe Keimpes wed. vertrokken naar Dokkum.
De oorsprong van de verschillende families Streekstra (Op de Streek Aalsum) lag dus wel erg dicht bij elkaar.
(Of te Wanswerd aan de Streek, red.)

Het bovenstaande bewijst dat Keimpe Ouwes Streekstra in ieder geval een vader en een moeder had -) waarvan de moeder ook Op de Streek woonde. Het huwelijk is hoogstwaarschijnlijk bij de Mennisten gesloten daar er voorlopig nog geen registratie is gevonden en een vroegere Keimpe Ouwes ook bij de Mennisten was. Voor wie er wat aan heeft en/of meer bijzonderheden weet, graag reakties.
Peter Nanne Streekstra ([redacted]

BESCHRIJVING VAN DE FOTO'S

Foto 1: Woning in Morra
Een stukje vergane glorie van de middenstand van Morra. Het betreft hier de kruidenierswinkel van Minne Boelens gelegen tegenover de ingang van de hervormde kerk. In 1922 Kadastraal gemeente Anjum, sectie D, nr. 1452, groot 2 are 60 centiaren. Tot haar dood in 1922 zwaaide weduwe Saapke Boelens-Westra hier de scepter. Bijzondere klanten in het winkeltje van Saapke waren twee vrijgezelle broers die, zoals men toen placht te zeggen, 'doorgeleerd' waren. Ze kwamen regelmatig een witte pijp kopen maar konden die nooit betalen zodat ze later de pijpen weer terug brachten maar Saapke 'verkocht' ze dan maar weer aan hen. Thuis speelden deze broers met muntstukken die ze in kringetjes om de poten van het laddertje naar de zolder legden. Maar o wee als de twee kringetjes elkaar raakten, dan werd het ruzie. Het pand is in 1982 afgebroken.

Foto 2: Dorpsfoto Wierum, 2004
In deze en in komende nummers van ons blad zullen artikelen verschijnen van de hand van Foppe Duinstra over het dorp Wierum, vooral in de Franse Tijd (zie eerste artikel op bl 142). Daarom drukken we ter gelegenheid daarvan in deze Sneuper twee foto's van dit dorp af om enigszins een indruk te krijgen van de omgeving waar deze verhalen zich afspelen.
Deze foto toont het dorp zoals dat er nu bij ligt. Links het nederlands hervormd kerkgebouw waarvan de toren, als het ware ingebouwd in de kerk (gereduceerd westwerk), grotendeels uit tufsteen bestaat hetgeen op een bouwjaar voor 1200 duidt. Eens was het hele kerkgebouw eveneens van tufsteen maar dat was in zo'n slechte staat dat de Wierumers in 1911 besloten om het gehele kerkgebouw af te breken en met nieuwe metselsteen weer op te bouwen, kosten f 11.000,-. De oude steen werd nog wel nuttig gebruikt want de binnenkant van de zeedijk werd er mee verstevigd! Naast de deur in de toren is nog net een peilstreep te zien: zo hoog stond het water eens bij een dijkdoorbraak.
De zee heeft trouwens toch een stempel gedrukt op de dorpsplattegrond van Wierum. De kerk ligt nu aan de rand van het dorp tegen de zeedijk aan, vermoed wordt dat de kerk eens, zoals bij veel terpdorpen in deze streek het geval is, de kerk in het midden van het dorp heeft gestaan. Dan zou een groot gedeelte van het dorp door de zee zijn verzwolgen. Daar zijn geen schriftelijke bewijzen van maar het rechthoekige stratenpatroon wijst daar wel op: het noordwestelijke stuk ontbreekt daarin. Bij de dijksverhoging in de zeventiger jaren werd onder de bestaande zeedijk nog een gedeelte van een kerkhof gevonden. Allemaal aanwijzigingen.

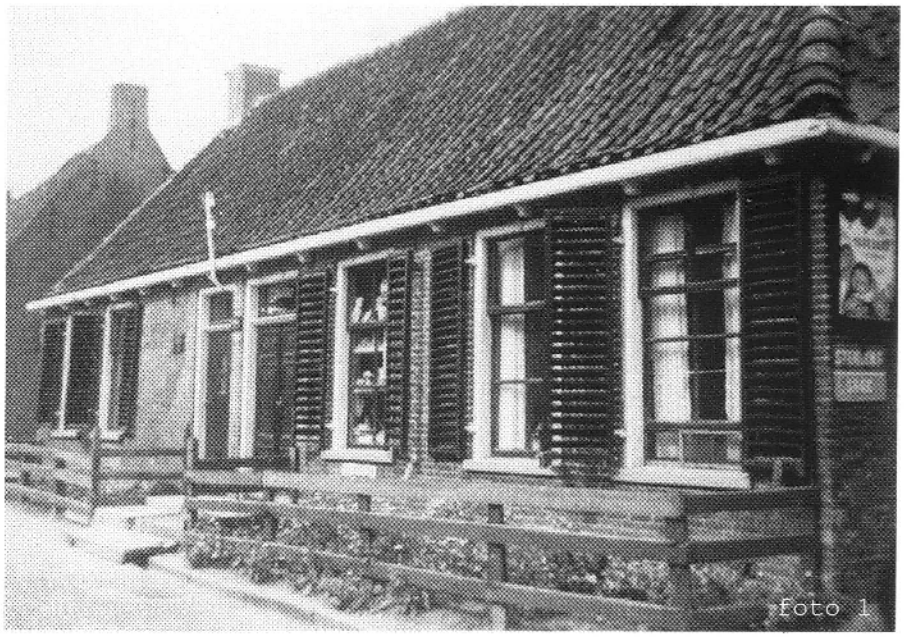

foto 1

foto 2

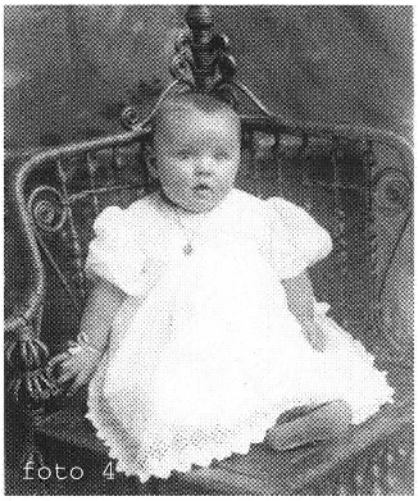

foto 4

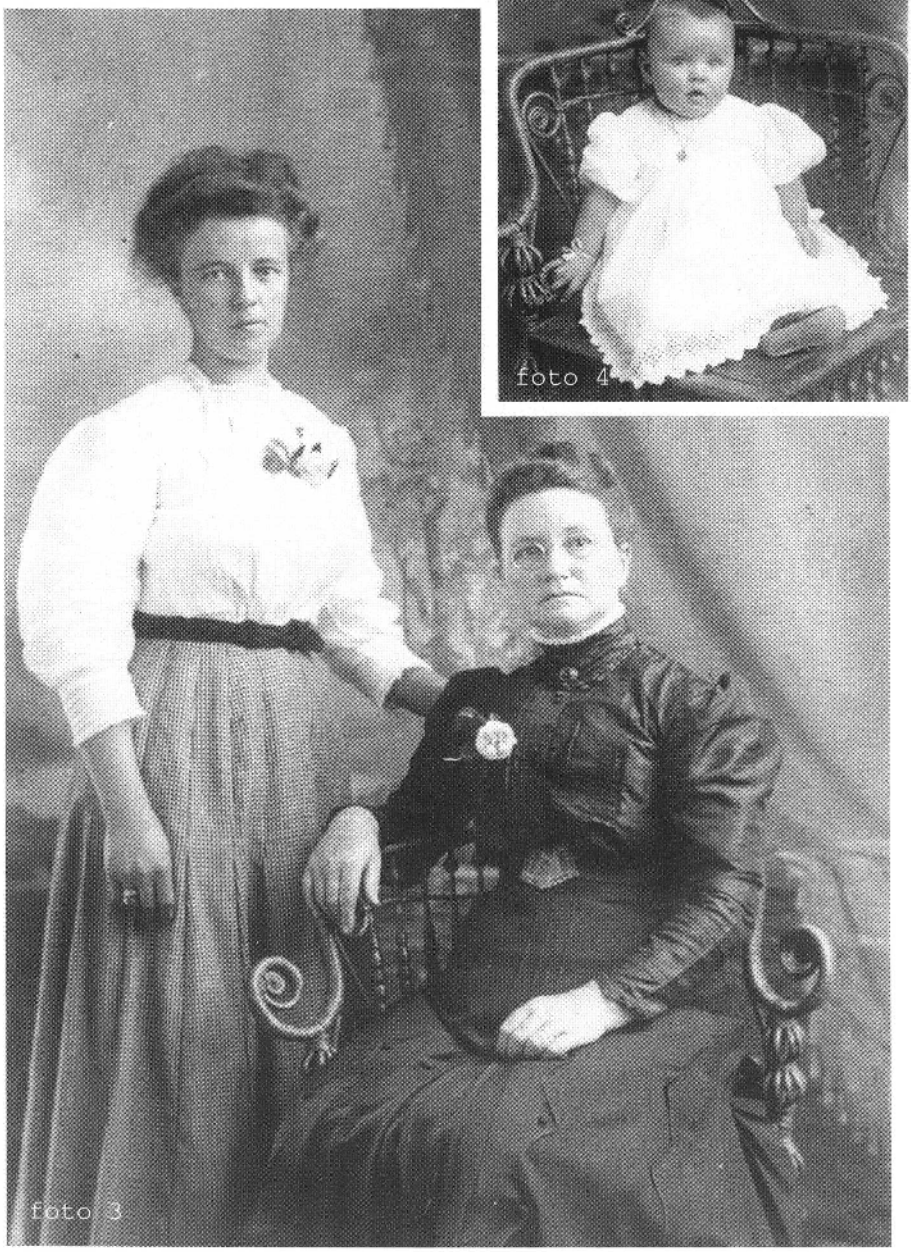

foto 3

foto 5

foto 6

foto 7

foto 8

Op de dijk, op de voorgrond, staat het in 1978 opgerichte monument, bestaande uit in elkaar gehaakte ankers, ter herdenking van de ramp op 1 december 1893 waarbij de Wierumer vloot vrijwel geheel verging op het Bornrif. De tekst luidt: Wierum 1 december 1893. 17 schepen kozen zee slechts 4 keerden weer. 22 vissers vonden hun graf in de golven. Op een andere plaat staan de namen van deze Wierumers.
De auto's staan geparkeerd op het pleintje voor het "Wetterskipshûs", zie foto 8. Dit dorpspleintje is uiteraard bijzonder geschikt voor bijeenkomsten; zou hier de in het eerste artikel van Foppe Duinstra genoemde vrijheidsboom hebben gestaan? (RT)

Foto 3: Anna Hylkes Osinga en Sijke Jans van Kuiken
We hebben hier een aantal foto's, beschikbaar gesteld door mevr. J. van der Kooi te Harich, uit één familie: van Kuiken-Osinga uit de Dongeradelen. Ze zijn afkomstig uit de inboedel van Joukjes-winkeltje te Wierum. Mochten er aanvullingen zijn, vooral met betrekking tot de naar Amerika vertrokken personen dan horen we dat graag van U. Op foto nr. 3 zien we Anna Hylkes Osinga, geboren 22-04-1878 te Nes als dochter van Hylke Durks Osinga en Folkertje Renzes Rensema. Zij ging met ouders en nog zeven broers en zusters op 5 April 1882 naar Roseland (USA) en is haar verdere leven daar blijven wonen. Naast haar staat Sijke Jans van Kuiken, geboren 1905 - vernoemd naar Sijke Dirks Osinga - een dochter van Jan Jelles van Kuiken en Jantje Jans Minnema en een zuster van Renske van Kuiken **(foto 5),** (1908-1979). Renske was gehuwd met Sytze van der Kooi (1908-1984).

Foto 4: Sijke Dirks Osinga
Op foto nr. 4 zien we Sijke Dirks Osinga, volgens de tekst op de achterkant, doch we konden er niet achterkomen van wie zij een dochter is. Vermoedelijk zijn haar ouders naar Amerika gegaan en is deze foto opgestuurd naar familie in Nederland.

Foto 5: zie tekst bij foto 3

Foto 6: Jan Jelles van Kuiken
Jan Jelles van Kuiken (1876-1951) en Jantje Jans Minnema (1879-1956). Hij is een zoon van Jelle Jans van Kuiken, (1821-1887) gehuwd met Sijke Dirks Osinga (1841-1928). Zij is een dochter van Durk Sijbrens Osinga en Trijntje Hylkes Hoekstra. Jelle kwam uit het gezin van Jan Everts van Kuiken (1791-1852) en Betske Jelles Boersma (1791-1855) en was de tweede van acht kinderen. (ES)

Foto 7: Doopsgezinde kerk te Ternaard
Zie het artikel van J. Roosma op bl. van dit nummer

Foto 8: Wierum waterschapshuis
Het grote herenhuis in het midden van de foto was in 1832 in eigendom bij schipper Andries Davids Vellema, mogelijk is het ook voor hem gebouwd want de bouwstijl is begin 19e eeuws: vijf traveeën breed, omlijste ingang in het midden en een doorlopende geblokte gootlijst en negen zesruits-vensters. Rond 1900 was het in gebruik als logement-herberg. In ieder geval van 1882-1892 zat Jan Klazes Hagel er als herbergier en van 1892-1904 was Gerben Elias Sikkema er de waard.
Omdat het waterschap Fryslân dit huis jarenlang gebruikt heeft, kreeg het de naam "wetterskipshûs" of ook wel "dykshûs". Vergelijking met foto 2 leert dat het huis intussen aangepast is aan de moderne tijd met een dakkapel die de gootlijst aan de voorkant doorbreekt en een dakkapel aan de noordkant. De vensters van de onderverdieping zijn nu voorzien van rood en groen geschilderde blinden. Hedentendage kan men er antiek en curiosa bewonderen (en kopen natuurlijk) RT

VRAGEN

Annigje Hendriks
Ik ben op zoek naar de ouders en overige familie van Annigje Hendriks. Zij is geboren rond 1773, ovl Dokkum 02-02-1828, oud 55 jaar en heet dan een dochter van Hendrik Rinses Pijpker(?) en Aafke Pieters. Niet bekend is waar ze geboren is, in ieder geval niet in Dokkum. Bij overlijden geeft de successie memorie aan dat ze onvermogend is. De naam Pijpker komt niet of nauwelijks voor in Dokkum, evenals Hendrik Rinses en dan niet als vader van Annigje. Zij huwde eerst in 1794 met Jan Ales Hetting, waaruit drie kinderen Hetting, waaronder een dochter Aafke en vervolgens in 1806 met Gelt Luitjens Koerts, een weduwnaar met kinderen. Uit het laatste huwelijk (twee kinderen, waaronder een Hendrik) stamt de voorvader van mijn vrouw. Kan iemand een richting geven? ([redacted]

Elisabeth van Essen
Ik zoek al heel erg lang naar informatie over de ouders van onderstaande mevrouw Elisabeth van Essen. Weet u toevallig iets? (De info heb ik van www.spriensma.org). Omgeving Westdongeradeel. Ds Everhardus Theodorus WILMAN, predikant, geboren 1684, overleden 1742, zoon van Ds Theodorus Johannes WILMAN en Susanna Johannes WIARDA. Gehuwd voor de kerk circa 1720 met Elisabeth van ESSEN, geboren circa 1684. Uit dit huwelijk: Johanna Maria Everts WILMANS. Roel Abraham-Heeling.
(samverzamelaar@ hotmail.com)

MOLEN “DE HOOP” TE HOLWERD, deel 2

R. Tolsma ([redacted]

Na de dood van Ids Lieuwes neemt Hinke Johannes, zijn weduwe, de molen over in 1784. Zij zal daarbij steun gehad hebben van knechten want de kinderen waren nog te jong, de latere molenaar Lieuwe Idses bij-voorbeeld is pas geboren in 1780. Deze Lieuwe neemt in 1811 de familienaam Van der Meulen aan al is hij dan al geen molenaar van De Hoop meer omdat hij die in 1810 heeft doorverkocht aan Luitjen Jans die eveneens als familienaam voor Van der Meulen gekozen heeft!
Luitjen Jans van der Meulen moet het aanzienlijke bedrag van f 9500,- voor de molen betalen. Dat lijkt toch een aanwijzing dat zijn voorganger Ids Lieuwes rond 1770 de molen òf helemaal heeft vernieuwd òf rigoureus verbouwd. Aardig is dat nog altijd de f 4,- jaarlijkse grondpacht wordt genoemd, nu te betalen aan Dirk Stelwagen.
Ook in de tijd van Luitjen Jans is “het gemaal” een belangrijke belasting voor de provincie en van de hernieuwde vaststelling in 1816 zijn een aantal gegevens bewaard gebleven (9) en een prachtige akte. In deze akte wordt verteld dat Luitjens Jans is uitgenodigd op het gemeentehuis in Ternaard om daar de nieuwe overeenkomst te tekenen(10):
“Op heden den tweden Januarij 1817 kompareerde voor ons Willem Idsardij, assessor van Westdongeradeel, bij absentie van den Heere Grietman deszelfs functien waarnemende geadsisteerd met den Secretaris van voorz. Grietenij
Luitjen van der Meulen, koornmolenaar te Holwert, ingevolgen de aanzegging ten dien einde aan hem gedaan
En verklaarde de komparant genoegen te nemen in de door ons aan hem gedanen voorslag betrekkelijk den aanslag waarop zijn molen in de provintialen belasting op het Gemaal bij resolutie van de Ed. Gr. Achtb. Heeren Gedeputeerde Staten van den 24 december 1816 nr 1, is aangeslagen, na aftrek van een tiende; te weten
voor de Tarwe de som van 861 guldens en
voor de Rogge 1220 guldens, alzoo tezamen voor 2081guldens,
en diensvolgens aantenemen voor het einde van iedere maand daarvan een twaalfde gedeelte aan den grietenij ontvanger te voldoen alles naar inhoud van het Reglement deswege door hun Ed.Gr.Achtb. Heeren Gedeputeerde Staten dezer Provintie gearresteerd den 2den december laatstleden; terwijl de komparant verder zich verbond tot securiteit van de betaling der vastgestelde zom om op de eerste requisitie van Grietman en assessoren

genoegzame borg te stellen of zo veel vaste en onbezwaarde goederen te verbinden als vereischt mogt worden.
Gedaan op de Grietenye Rechtkamer te Ternaard onder drie eensluidende op dato voorschreven, hebbende de komparant deeze met ons na voorlezing getekend.
wg L. v.d. Meulen, W. I. Idsardi en Klaassesz(?) secretaris

Na de dood van Luitjen Jans van der Meulen op 3 nov. 1826 (57 jaar oud) is er alweer een weduwe die de scepter zwaait op molen De Hoop te Holwerd. In 1829 wordt in het bevolkingsregister Taeke Louwes Liezenberg genoemd als molenaarsknecht en omdat zoon Jan Luitjens dan al 19 jaar is, zal ook hij op de molen gewerkt hebben.
Andere zoon Rintje Jans is kastelein en bakker te Ferwerd maar hij heeft een wankele financiële positie (hij leent in zes jaar tijd een bedrag van meer dan f 6600,-). De toestand wordt zo penibel dat er in 1831 een rechtzaak tegen hem wordt aangespannen. Rintje is genoodzaakt om zijn aandeel in de molen te verkopen aan zijn moeder en ook van zijn vaderlijk erfdeel moet hij afstand doen om aan geld te komen. Het helpt hem niet erg want in 1837 wordt hij onderhouden door de armvoogden in Gorredijk.
Zoon Jan Luitjens is ook niet van plan om molenaar te worden op De Hoop want ook hij verkoopt zijn aandeel in de molen en wel aan zwager Anne Glazener, koopvaardijkapitein te Rotterdam.
Op deze manier wordt Nieske Kadijk, weduwe Van der Meulen, gedwongen om in 1839 te molen te koop aan te bieden maar alvorens zij daartoe over kan gaan, moet eerst de nalatenschap van haar man geregeld worden.
Uit het 18 pagina's dikke dossier (11) komen een aantal zaken naar voren:
*Lijfdracht van Luitjen Jans is al onder de kinderen verdeeld.
*Genoemde vertrekken in het molenhuis:
noordelijke kamer, voorhuis, oostelijke kamer, zolder, kelder, portaaltje (met 9 stoven), stal (waarin 1 koe),achterhuis (2 varkens en 1 melkschaap)
*De molen wordt geschat op f 10.000,-, losse goederen daarbij f 173,25
Er ligt een schuld op dit alles twv f 1326,75
*Er is ook een boek aanwezig met daarin allerlei posten maalloon: namen (boeren?) uit: Waaxens, Brantgum, Holwerd, Raard, Dokkum, Betterwird, Rinsumageest, Ee, het armenhuis te Holwerd en Gerrit Willems f 75,- maar insolvent.

Jan Helder wegens geleverd hout	f 239,75
Rinse Huizinga wegens timmerloon aan de molen	f 136,80
Johannes Pheiffer idem	f 30,38
Tabe Smedema wegens ijzerwaren	f 20,50
Benedictus Visser idem	f 10,70

*Was Luitjen Jans lang ziek?:

Wopke Feenstra – medicijnen en visites	f 40,40
Docter Verschuur van Groningen	f 40,-
Docter van der Velde van Dockum	f 6,-
Docter Oosterloo te Holwerd	f 20,20

* "Voorts wordt nog aangemerkt dat er eene bekeuring bestaat wegens het fabriek van de Commissen der administratie waarvan de uitslag nog onbekend is (mogelijk wel f 1320,-)
* Totaal generaal: voordelig saldo f 13.486,-, nadelig saldo f 6.145,-

Pas dan verschijnt er een advertentie in de Leeuwarder Courant:

Koren-, Pel- en Moutmolen te Holwerd.
Men presenteert publijk, tegen genot van f 150,- Strijkgeld, ten overstaan van den Notaris IJpma te Holwerd, als daartoe gecommiteerd, aan den meestbiedende te verkopen:
Een florissante, welbeklante en gerenommeerde Koren-, Pel- en Moutmolen, genaamd de Hoop, op stelling van 6 ½ el, met 4 paar Steenen en ongeveer 24 el vlugt; benevens de aanbelendende Huizinge met Stalling en Erve cum annexis; alles ruim en in de laatste jaren, vooral de gaande Werken, veel verbeterd; en alzoo thans in besten staat, bijzonder geschikt en aangenaam gelegen aan de vaart ten Zuiden van- en aan het dorp Holwerd, toebehoorende aan de Weduwe en Erven L.J. van der Meulen; den 12 Mei 1839 of vroeger vrij te aanvaarden.
Wie gading maken, komen op Dingsdag den 22 Januarij 1839, des avonds ten 6 ure, in de Herberg de Zwaan te Holwerd; zijnde inmiddels de Conditien te vernemen bij genoemden Notaris en den Heer J.J. Heep, Griffier van het Kanton Geregt te Holwerd, gelijk ook aan den Molen bij de Weduwe v.d. Meulen voormeld.

Het is de eerste keer dat de molen uitvoerig wordtbeschreven en dan valt meteen op dat deze beschrijving niet past bij de molen die er vandaag de dag staat. Uitgaande van een el van 69 cm zou de stelling toen 4 ½ meter hoog geweest zijn, deze is nu 6.30 meter. De lengte van de vlucht (= één roede of, zoals de leek zegt "twee wieken") staat vermeld als 24 el = 16.5 meter terwijl de huidige vlucht 23.65 meter bedraagt.
Koper wordt voor f 9506,- (bij opgevolgde oproepingen en terugtasting) en niet voor de f 10.000,- die op de provisionele verkoop werd geboden, Gerben Willems Hoekstra, gardenier te Holwerd, en zijn vrouw Fokelina Cornelis Posthumus (12).
Zo staat in het Bevolkingsregister van 1839 de familie Hoekstra als bewoner van het molenaarshuis te boek:

Gerben Willems Hoekstra, 31, *Zwaagwesteinde, Moolenaar
Fokelina Kornelis Posthuma, 27, * Ferwerd
Willem Gerbens Hoekstra, 1, * Holwerd
Kornelis Gerbens Hoekstra, 1, * Holwerd
Fokelina Gerbens Hoekstra, 2, Holwerd
Willem Haebles Stuivenga, 27, * Leeuwarden, dienstknecht
Renske Hilbrands van Gelder, 17, *Holwerd, dienstmeid
In de jaren die volgen zijn er steeds knechten aan de molen verbonden, ze lijken niet echt te "wortelen" want in 1859 bijvoorbeeld worden er liefst vier genoemd:
Gosse Keimpes Groenwold, 1859 naar Betterwird
Pieter Sijtsma, 1859 van Idaarderadiel
Jan Schuilenburg, 1859
Gauke Kuiken, 1859
De oudste zonen (een tweeling) Willem en Kornelis voelen niet voor het molenaarsvak en gaan naar zee, zoon Auke wordt boer te Surhuizum, zoon Petrus verkoopt zijn moederlijk deel aan zijn vader, dus blijft alleen zoon Rein Hoekstra als mogelijk opvolger in Holwerd achter, hij wordt echter "koopman" genoemd.
De jaren 70 van de 19e eeuw zijn erg bewogen voor molenaar Gerben Hoekstra. Op 26 maart 1873 komt zijn vrouw te overlijden, op 29 okt. 1873 zijn dochter Trijntje en in datzelfde jaar 1873 zijn er grote werkzaamheden aan de molen, nadat al in 1849 het molenaarshuis was afgebroken en opnieuw opgebouwd, uitgebreid met een pakhuis. Wat er in 1873 allemaal precies is gebeurd, is niet gevonden maar het feit dat de bovenas van de molen van gietijzer is waarop de inscriptie "Fa. L. Enthoven en Co. Nr. 597. 's Hage 1873" staat, plus het feit dat de hoogte van de stelling en de lengte van de vlucht niet kloppen met bovengenoemde advertentie uit 1839, lijken te wijzen op een grote nieuw- en verbouw in 1873. Daar komt nog bovenop dat de onderbouw en de bovenbouw van de molen niet bij elkaar passen. De stijlen van het bovenachtkant staan binnen die van het onderachtkant. Het lijkt erop dat de molen een hele nieuwe bovenbouw heeft gekregen van een bestaande molen: De Hoop zou dan opgebouwd kunnen zijn uit twee verschillende molens!(13)
Molenaar Gerben Willem Hoekstra komt op 5 juli 1892 te overlijden (hij is dan 53 jaar molenaar geweest, al zal hij op z'n 84ste wel niet veel meer in de molen werkzaam zijn geweest) en dan koopt Rein Gerbens Hoekstra de molen op een openbare veiling van zijn broers en zusters. De waarde van de molen is gedaald naar f 4380,-, een verwijzing naar de moeilijke tijden in de landbouw aan het einde van de 19e eeuw. Toch heeft Gerben Hoekstra goed "geboerd" want een bedrag aan contanten in huis van f 6300,- en

vorderingen twv f 6793,- zijn niet mis. De totale waarde van zijn erfenis bedraagt f 32.567,92, een groot bedrag voor die tijd.
Rein Gerbens Hoekstra is vrijgezel en samen met zijn eveneens ongetrouwde zuster vormt hij nu een huishouding in het molenaarshuis. Dit duurt tot 1909, Rein is dan 65 jaar en woont met zijn zuster Hiltje nog een aantal jaren in Holwerd voor ze in 1914 naar Huizum vertrekken, rentenierssplaats bij uitstek.
De molen is intussen voor f 4700,- overgenomen door Hendrikus Hoeksema, molenaarsknecht te Spijk in Groningen. Rein Hoekstra heeft een aantal bijzondere voorwaarden bedongen:
"De kooper moet voor 500 gulden overnemen zes molenzeilen, takels, blokken, ongeveer 500 zakken, graanmaten, gewichten, evenaar, schalen, bilhamers, steenbeitels, domme kracht en sleephout, alles in den molen aanwezig
De verkooper heeft ter uitoefening van zijn bedrijf, voor een knecht gehuurd een huis te Holwerd tot 12-5-1910 voor 42 gulden per jaar. De kooper is verplicht de door den verkooper aangegane huurovereenkomst vanaf 12-5-1909 na te leven en op de bepaalde tijdstippen de huur vanaf 12-5-1909 tot 12-5-1910 aan den daarop rechthebbende te voldoen; eveneens is de kooper verplicht vanaf 12-5-1909 tot 12-5-1910 in zijn dienst te houden de twee molenaarsknechten Jitse Ploeg en Douwe Ploeg, onderscheidenlijk voor 7,50 per week plus vrije woning en 135 gulden per jaar plus kost en inwoning, ten minste voor het geval genoemde molenaarsknechten bij den kooper in dienstbetrekking wenschen te blijven"
Toch aardig, zo'n "sociaal plan" in 1909!
Hendrikus Hoeksema zal de laatste commerciële molenaar op De Hoop zijn en volgens de verhalen heeft hij het financieel goed gedaan. Toch was het een moeilijke tijd omdat de snelle opkomst van de meelfabrieken grote afbreuk deed aan het bestaansrecht van de aloude Koren-, Pel– en Moutmolens. De pellerij liep daarnaast vooral na de oorlog terug omdat de mensen steeds minder karnemelkse pap gingen gebruiken.
Zoon Hendrik Hoeksema probeert het na het terugtreden van Hendrik senior in 1948 nog een poosje met zijn zwager Pier Feddema (gehuwd met Anna Hoeksema) maar in 1954 houden ook zij het voor gezien. De molen wordt eigendom van de firma L.O. Hiddema die de molen buiten werking stelt, het grootste deel van de maal- en pelinstallaties sloopt en de vrijgekomen ruimte gebruikt als opslagplaats, voorwaar een roemloos einde van De Hoop want het bouwwerk raakt daarna behoorlijk in verval. En dat terwijl de gemeente bij een inventarisatie van molens in Friesland door de Fryske Akademy in 1943 en in 1946 nog van De Hoop zegt dat de molen iedere dag draait en in goede staat is en op de vraag:

"Stellen B&W in het algemeen prijs op het behoud van den molen?" volmondig met "zeer zeker!"antwoorden. (14)
De gemeente laat het er daarom niet bij zitten en al in december 1956 is er een eerste gesprek met de heer O.L. Hiddema. Diens vraagprijs van minstens f 10.000,- is de gemeente in eerste instantie teveel, maar in 1962 volgt er weer een gesprek. Deze keer is de gemeente vast van plan om tot koop van de molen over te gaan. Er wordt contact opgenomen met "De Hollandsche Molen", molenbouwer Jellema te Birdaard maakt een kostenraming om de molen enigszins op te knappen, groot f 10.000,- (alleen aan houtwerk) en er worden plannen gesmeed om een stichting in het leven te roepen die in de toekomst voor de molen gaat zorgen.
De Firma Hiddema gaat een loods bouwen in Dokkum en heeft daardoor de molen niet echt meer nodig voor opslag. Zo komt het dat de gemeente Westdongeradeel in juli 1963 de molen overneemt voor f 5000,-.
De eerste plannen tot restauratie lopen stuk maar tussen 1967 en 1971 wordt vooral de buitenkant van de molen aangepakt voor een f 70.000,-. Tussen 1977 en 1982 wordt de molen o.a. voorzien van een volledig nieuw maal- en pelwerk waardoor de molen weer in volle glorie kan draaien (kosten f 270.000,-) Op 30 juni 1982 wordt de molen officieel weer in werking gesteld en in gebruik genomen door de vrijwillige molenaar Gelt van der Berg en zijn leerlingen Bart van der Sluis, Frits Hoogteyling en Evert Dam. Sindsdien zijn er steeds vrijwillige molenaars op De Hoop werkzaam geweest. Tevens is aan de molen een opleiding tot vrijwillig molenaar verbonden.(15)
In 1994 kreeg de molen nog nieuwe roeden en een nieuwe windpeluw en werd de molen van een nieuwe rietkap voorzien, in 2000 kwam er nog een nieuwe staart. Zo kan molen De Hoop weer even vooruit al zal voortdurend onderhoud noodzakelijk zijn om dit industriële monument in goede conditie te houden.

Lijst van eigenaren en molenaars:

?	Eulte Lieuwes
1677	Haije Lammerts
?	Oeble Sipkes en vrouw Antie Lammerts, d.v. Lammert Tijsen!
1711	Jan en Jeppe Harmens
1711	Nittert Symens en Jeppe Harmens
1715	Johannes Jans en Jeppe Harmens
1721	Heert Pytters
1728	Harke Sipkes
1731	Jan Sieverts
1732	Jan Sieverts weduwe = Hiske Jans

1755 Sievert Jans
1765 Ids Lieuwes
1784 Ids Lieuwes weduwe = Hinke Johannes
? Lieuwe Idses (van der Meulen)
1810 Luitjen Jans van der Meulen
1826 Nieske Rentjes Kadijk, wed. L.J. van der Meulen
1839 Gerben Willems Hoekstra
1892 Rein Gerbens Hoekstra
1909 Hendericus Hoeksema
1948 Hendrik Hoeksema
1948

Eigenaren:
1955 Firma L. O. Hiddema eigenaar
1963 Gemeente Westdongeradeel
1967-1971 restauratie
1977-1982 restauratie
1993-1994 restauratie

Molenaars:
Hendrikus Hoeksema jr
en zwager Pier Feddema

Vrijwillige molenaars:
1973: Van Tilburg
1982: Gelt van der Berg
1986: Gerard Gremmé
1990: leeg
1994: Sije Hoekstra

Naschrift
Zijn nu alle raadselen rond De Hoop opgelost? Helaas niet. Een exact stichtingsjaar van de huidige molen is niet gevonden, hoogstens een zeer waarschijnlijke, 1873, waarbij van twee molens een nieuwe is gemaakt. Ook het probleem dat de molen wel op de Schotanuskaart van 1664 is afgebeeld maar niet op de, betrouwbaarder geachte, Schotanus/Halma-kaart van 1718, is niet opgelost. Meer dan "de molen moet vergeten zijn want uit archiefstukken blijkt dat hij er stond" is er niet van te zeggen.
En waar is het schoorsteenstuk gebleven waarvan H. Hoeksema, Molenaar te Holwerd, schrijft in de NDC van 2-3-1954:

"Het stelt deze molen en het daarbij behorende huis voor zoals ze er omstreeks 1918 uitzagen, de onderbouw van de molen nog vierkant, het huis met het antieke dak-geveltje. De molenaar, H. Hoeksema senior, is bezig zakken te kruien naar een voor de wal liggend snik. Hij draagt nog de in die tijd gebruikelijke witte molenaarskleding. Ook dit stuk werd geschilderd als schoorsteenstuk en heeft tot 1941 als zodanig dienst gedaan. (...) Het is ondertekend met de letters N.D. (Nanne Dijkman).
Een ieder die er belang in stelt, kome en kijke".

Graag, maar waar??

Bronnen:

9. Prov. Best, Arch. (arch. 11) inv. 646, dd 24 dec. 1816 nummer 1.

Voor de geschiedenis van de molens in de omgeving van Dokkum is deze akte van groot belang omdat er enig inzicht wordt gegeven in de opbrengst van de molens:

Plaats:	Aantallen:	belast.	na aftrek 1/10 of aanslag der molenaars
Holwerd	319 zakken tarwe	957	861
	1412 zakken rogge	1356	1220
Ternaard	200zakken tarwe	600	540
	796 zakken rogge	764	688
Nes	269 zakken tarwe	807	726
	1597 zakken rogge	1533	1380
Ee	151 zakken tarwe	453	408
	963 zakken rogge	924	832
Lioessens	51 zakken tarwe	153	138
	837 zakken rogge	784	706
Anjum	105 zakken tarwe	315	284
	784 zakken rogge	753	678

Dokkum (bij de 3 pijpen, Hantumerpoort, tusschen de Woudpoort) helaas

alleen totalen	2707 zakken tarwe	8121	7309
	10289 zakken rogge	9877	8890

Over de prijzen die de boeren voor het malen moesten betalen wordt in BRF 1041 melding gemaakt. De molens is Westdongeradeel vragen voor:

Ieder lopen weit	6 strs
Ieder lopen rogge, eens gemalen	2 strs 8penn.
Driemaal gemaalen	7 strs
Stookgoed per lopen	4 strs 8 penn.
Beestevoeder per lopen	8 strs

10. Akte van aanneminge, Ingek. St. WED, 1817

11. Notaris Ypma te Holwerd, 29-10-1838, akte 51

12. Notaris Ypma te Holwerd, akte 1 van 1839. Aardig is dat in deze akte nog steeds wordt genoemd "bezwaard met het onderhoud van een hout en steiger en belast met eene jaarlijkse grondpacht, vroeger groot f 5,60 doch thans f 4,48 aan Marten Martens, leeraar te Holwerd".

13. Herman v.d. Berg (zie noot 2) kiest voor een stichtingsjaar in 1873, maar dat is aantoonbaar fout. De huidige molenaar Sije Hoekstra heeft mij de hier beschreven werkwijze aan de hand gedaan (waarvoor dank). Het enige bewijs (naast de inscriptie) dat er in 1873 echt veel is veranderd, komt uit de kadastrale legger. De belasting van de molen ging door de grond-belastingwijziging in 1873 **naar beneden** (van bebouwd f 260,-

naar bebouwd f 120,-) waar alle andere percelen juist **meer** belasting moesten betalen! Dit wijst op een tijdelijke vrijstelling, dus ver- en/of nieuwbouw!
14. Registratuur WED nr. 87
15. Na de eerste restauratie nam de gemeente Westdongeradeel in het najaar van 1973 het initiatief tot het opnieuw in gebruik nemen van De Hoop door (vrijwillige) molenaars. Er werd een cursus georganiseerd met een 16-tal deelnemers en als instructeur Van Tilburg. De deelnemers kwamen vrijwel allen uit de omgeving van Holwerd: P.Algra, Holwerd, C. de Boer, Holwerd, H. Bosgra, Holwerd, W. van Bussel, Hogebeintum, S.J. de Jong, Leeuwarden, M. Joustra, Holwerd, G. Mast, Wierum, J. Meulenaar, Ternaard, S.B. Postma, Hallum, A.J. van Reede, Hogebeintum, S. Reitsma, Waaxens, H.J. Rouwe, Ferwerd, T. Schram, Brantgum, P. Soepboer, Holwerd, P.M. Vellinga, Marrum, D. de Vries, Holwerd.

VRAAG

Bij het lezen van het artikel van Douwe Zwart in De Sneuper was voor mij nieuw dat op de foto van 1919 bij de kerk van Ee drie Hongaarse meisjes staan. Met een Hongaarse vrouw ga je dan natuurlijk extra opletten. Op foto's van mijn familie van begin jaren 20 in Munnekezijl en Kommerzijl komen ook diverse Hongaarse meisjes voor. Weet iemand hoe die mensen in Noordoost Friesland terechtkwamen ? Het lijkt er op dat het meer dan incidenteel is geweest. Kwamen die kinderen alleen of met hun ouders ?
Hans Zijlstra ([redacted]

TOEGEVOEGDE INDEX OP ONZE WEBSITE:

Index Geheim register van ontslagen gevangenen 1882-1890
In het jaarboek 1991 van het Centraal Bureau voor Genealogie (CBG) staat op pagina 232 e.v. de Index Geheim register van ontslagen gevangenen 1882-1890. Hierbij de ex-gevangenen uit Noordoost Friesland.
Achternaam, voornaam, leeftijd, geboorteplaats, jaar ontslag, volgnummer register
Eisinga, Broer, 37, Anjum, 1889 (989)
Elzinga, Sippe Boukes, 56, Oosternijkerk OOD, 1884 (234)
Halma, Sierk Cornelis, 37, Engwierum, 1882 (138)
Koudenburg, Rense, 31, Nes (Ameland), 1884 (282)
Landman, Lammert Geerts, 40, Rottevalle, 1885 (465)
Lutgendorff, Renske, 25, Dokkum, 1886 (517)
Meijer, Gosse Pieters, 30, Ferwerd, 1884 (358)
Schaaf, Wijbren van der, 51, Birdaard, 1888 (807)
Werff, Minne van der, 45, Dokkum, 1882 (136)

Skiednis tichteby

WIERUM, IN ÂLD DOARP OAN SEE

Foppe Duinstra

De Frânske tiid 1

Ynlieding

In slach om yn Wierum... skean it Hiem oer... dan is it as stiet de tiid eefkes stil...

De âlde wentsjes en de stegen, se fertelle fan ús foarâlden dy't hjir wennen, lang ferlyn. Dan ynienen is it, as feroaret dit stilstean fan de tiid yn in foarbyskowen, lykas de skaden lâns de seedyk.

It is wat dûbeld, dit stilstean en foarbygean. In twariedigens lykas êbe en floed, de see en it lân, lânfolk en seefolk. It liket as hat dy twadieling him yn it ferline fuortset yn de Wierumer befolking. In twastriid tusken harren dy 't sneins it tsjerkepaad op gyngen en sy dy 't op deselde tiid de dykstreppen opgyngen, of sy dy 't de wei lâns rûnen nei doarpen yn 'e omkriten om dêr it wiere wurd, de suvere lear te hearren. Ferdield en dochs ien. Ien yn it byinoar wenjen, it sa ticht byinoar ferkearen yn stegen en steechjes. Ien, om't sy fan inoar ôfhinklik wienen wat it ekonomyske oangyng. Ien om't sy harren meiinoar Wierumers fielden.

Yn de doarpsfeesten waard dy ienheid fierd. Dan foelen even al dy muorren tusken minsken wei. Dan wie it in dei lykas de romte rûnom it doarp. Romte dy't sa grut en wiid is boppe Dokkum. Men soe winskje dat dy romte mear en mear ynfloed kriget op de foarm fan ús tinken en fan ús omgean meiinoar, rom en begripfol.

Yn de Frânske tiid om 1800 hinne, wie it foaral in politike striid, dy 't in twaspjalt teweibrocht yn de Wierumer doarpsbefolking.

Frij, Gelyk en as Bruorren wêze, 1795

Goasse Sipkes is yn 1749 seefisker yn Wierum. Hy is troud en hat in húshâlding mei trije bern. Hy sil ek in fiskersskip hân hawwe want hy moat yn dit jier 14 gûne belesting betelje, wylst der ek fiskers binne dy't in oanslach krije fan 10 gûne. Ien fan de trije bern hjit Sipke Goasses. Hy is troud mei Ytsje Jans, suster fan de mannen dy't harren "van der Zee" neamden. Sipke nimt yn 1811 de namme "van der Berg" oan. Fan twa soannen fan dit pear, Goasse en Jan, is mear bekend.

Goasse Sipkes, 1783-1820, is in idealist.

Hy kiest foar de moaie stellingen, dy't yn dizze tiid opgong meitsje fanút Frankryk: "frij, gelyk en as bruorren wêze". It binne op himsels prachtige wurden, dy't betsjutte dat it oars moat yn'e maatskippij.

Selsstannigens yn Wierum
De gewoane man is yn de 18de ieuw net frij. Dizze minsken hawwe neat te sizzen. Allinnich sy dy't rykdom en besittingen sjen litte kinne, hawwe de kâns om yn bestjoerlike saken ynfloed te hawwen omdat sy allinnich stimrjocht hawwe. Yn Wierum en de Dongeradielen binne it de grutte boeren op harren pleatsen dy't meitelle. De fiskers en it arbeidersfolk hawwe neat yn te bringen. Sy krije net de kâns om feroaringen oan te bringen. Sy kinne allinnich mar folchsum wêze en ûnderwurpen.
No hat it yn Wierum altyd wol wat oars west. It fiskersfolk wie net ôfhinklik fan de rike boerestân. Sy wienen ommers eigen baas op it eigen skip en hoegden net folchsum te wêzen op in boerehiem. De wide see, dêr fielden sy harren frij op harren eigen aken. De fiskers hoegden allinnich te lústerjen nei de skipper, de eigener fan it fiskersskip mar hy wie ien fan harren en ien mei harren. Ek al hienen sy likemin yn te bringen as de minsken fan de arbeidersstân, sy wienen selsstannich en net ûnderdienich. Dizze frije Wierumer geast hat altyd spiele yn de skiednis, foaral yn de Frânske tiid. Soms rûn it út de hân as de befolking opstie tsjin it bestjoerlike. Dit barde yn de Pellicaan-kwesje yn 1912.

Patriotten en Prinsgesinden
Goasse Sipkes is net de ienige dy't ûntefreden is oer it bestjoerlike. Sy wurde "patriotten" neamd. Yn Hollân steane de Patriotten, dy't Prins Willem de fiifde fuort ha wolle om't hy neat docht oan de macht fan de reginten, al jierren lyk tsjinoer de Prinsgesinden, dy't de Prins trou bliuwe. De Patriotten binne yn Hollân sa bretaal wurden, dat de sweager fan de Prins, de kening fan Pruisen, der oan te pas komt en mei syn soldaten alle opporteurs it lân út jaget. Yn Frankryk wachtsje dizze Patriotten de tiid ôf, wannear't se wer werom komme kinne. Dy tiid komt as de Frânsen yn de winter fan 1795 oer de beferzen rivieren ús lân ynfalle.
De Prins fan Oranje sjucht dan yn, dat hy better fuort gean kin. Fanút Skeveningen set hy ôf mei syn gesin nei Ingelan, op 18 jannewaris 1795. Hy hat ús lân net wer sjoen. Syn soan en syn pakesizzer sille letter werom-komme.

"Comite Revolutionaire" yn de Dongeradielen
Yn dat rûzige jier 1795 hawwe de Patriotten mei grut feest de Frânsen ynhelle. Dêr yn Frankryk wie de fernijing seis jier earder al begûn. Dat it minskelibbens kostje moat, sels dy fan de Frânske kening en keninginne, dat is no ien kear net te foarkommen yn sa'n revolúsje, sil men tocht hawwe.
Yn de Dongeradielen binne ferskate foaroansteande minsken dy't as leden

fan it "Comite Revolutionaire", de Frânsen binnen helje. De boerefamylje Wynia fan Nes docht hjiroan mei. En net te ferjitten, de Dokkumer boargemaster, Tako Schonegevel. Hy is in felle patriot. De measte heareboeren út East- en Westdongeradiel hingje dy kant ek oer. Sy wurde "kezen" neamd omdat se it hâlde mei de Frânsen. Earne is it wat tsjinstridich, dat de rike lju, de grutte boeren, sa foar it "allegear gelyk" binne. Sy hawwe dat no eins yn it ferline net botte wier makke. It meiinoar partsjen, foaral foar minsken dy't wat hawwe te partsjen, is dat net maklik. Sy sille it wurd "gelyk" mear bedoeld hawwe yn it bestjoerlike. Sy wolle wat yn te bringen hawwe. It stikje macht, wat sy al hawwe mei harren rjocht om te stimmen oer wichtige saken, - stimmende pleatsen - kin noch grutter. De revolúsje ferrint yn Wierum lokkich net sa mâl as yn Parys. Dêr rûn it bloed, yn Wierum is it de drank.
Dat is in slimme set fan de boeren, sy litte harren fan de goede kant sjen, sy jouwe oan alle minsken frij drinken. Dan wolle de Wierumers wol mei dûnsje om de frijheidsbeam. Wierum hat nea sa beamryk west mar der sil wol in beam fan it iene of oare boerehiem sneuvele wêze. Sa wurdt it in lange nacht en ien grut feest, wêr't de Wierumer Patriotten de measte minsken mei krije foar harren idealen.
Hiel wat gewoan folk rint net sa hurd achter de fernijing oan, sy binne wat konserfativer ynsteld. Sy bliuwe trou oan de Prins fan Oranje, lykas de measte Wierumer fiskers. Atze Hoites neamt him yn 1811 dan ek Prins, nei de Prins fan Oranje. Der is in hiele politike twariedigens yn Wierum, lykas oeral yn it lân.

Oars
It moat oars, it moat oars,
is gjin rop út de âlde doaze allinnich.
Hjoed de dei siz' minsken ek "wy wolle frij
en de iene gelyk oan de oare."
Mar earm en ryk
dy't iens op buorren dûnsen lykas bruorren,
makken it net hurd.
Wêrmei it ús dúdlik wurdt,
dat partsjen en patsjen
grif gjin berneboartsjen is.
It "oars" waard yn it ferline
opset as in guillotine.

EXPORTSLACHTERIJ FEENSTRA, DOKKUM, deel 2

H. Aartsma (1)

Vervoer

Na de oorlog moest vrijwel opnieuw begonnen worden, de familie Feenstra had gelukkig deze moeilijke tijd overleefd en maakte plannen om de zaak, die in de laatste oorlogsmaanden had stilgestaan, weer nieuw leven in te blazen. Daartoe behoorde ook het zoeken naar nieuwe vervoermiddelen.
Voor de oorlog werd het vlees in de slachterij verpakt in grote manden met daarover zaklinnen waarna Van Gend & Loos voor vervoer naar Leeuwarden zorgde. Alles werd daar op de nachttrein gezet en vervolgens naar Amersfoort gebracht waar het vlees verdeeld en naar verschillende plaatsen gebracht werd. In 1936 werd een Chevrolet gekocht bij de firma Wouda te Dokkum waarna veel van het vlees met eigen vervoer werd weggebracht. Helaas werd deze vrachtwagen in de oorlog gevorderd door de Duitsers.
In Rotterdam tikte de firma Feenstra een legertruck op de kop –een GMC– waar de firma Hulshoff een carrosserie op bouwde, een aanhangwagen van Jongerius voltooide het geheel. Deze GMC-combinatie was multifunctioneel want niet alleen werd er vee mee vervoerd maar, na grondige schoonmaak, ook vlees. Pas later kwamen er speciale vee- en vleeswagens. Anne Oberman was de eerste chauffeur die de firma in dienst nam en hij heeft miljoenen kilometers in dienst van de Exportslachterij afgelegd. Dat was verantwoordelijk werk want niet alleen was de vervoerde waar aan bederf onderhevig en moest alles zo snel mogelijk ter bestemde plekke gebracht worden maar, zeker in de begintijd, werd door hem vaak contant met de klanten afgerekend en was hij een soort reizend ambassadeur voor de firma, reizend in de bekende witte vrachtwagens. Hij heeft meer dan 25 jaar in dienst van de firma stad en land afgereisd. De eerste GMC werd gevolgd door een International truck met jumbotrailer, een Franse Ford en een International bestelwagen. In de jaren zestig kwamen daar DAF, Scania en Volvo voor in de plaats. In De Sneuper van maart 2004, nr. 70, staan foto's van deze vrachtwagens, maar er bestaat ook een foto met daarop vier vleeswagens en twee veewagens, een heel eigen wagenpark dus. Dat heeft heel lang geduurd maar begin negentiger jaren van de vorige eeuw werd het vervoer uitbesteed aan de firma Feenstra (geen familie) uit Akkerwoude.

Personeel

In de beginjaren had Exportslachterij Feenstra alleen oproeppersoneel, in de vorige aflevering reeds genoemd. Omstreeks 1937 kwam daar

verandering in en werd personeel in vaste dienst genomen; ook daarna echter werkte een gedeelte van het personeel alleen in de winter en het voorjaar bij de firma en moesten de slachters in de zomer omzien naar ander werk, veelal in de landbouw. Deels kwam dit omdat er toen weinig mogelijkheden waren om het vlees in vriescellen te bewaren.
Pieter Koopmans was rond 1937 de slager-voorman van het bedrijf. Als directeur Foppe Feenstra afwezig was, had Koopmans de leiding over het personeel, maar veelal werkte Koopmans zelf mee in de slachterij. Andere slachters waren Eeltje de Jager, Jan Kommerie en Jaap Holwerda.
Jaap Holwerda heeft heel lang voor de firma gewerkt, leerde het vak bij zijn vader Tjeerd Holwerda te Oosternijkerk, was nog even groenteman, maar werkte vervolgens meer dan 40 jaar bij de Feenstra's. Hij heeft de ontwikkeling van het bedrijf van nabij meegemaakt. Door de zeven werknemers die in 1937 bij het bedrijf werkten werden er wekelijks een 60 tot 70 koeien geslacht, later werden dat er een 200 en rond 1980 zo'n 300 per week. In de begintijd werd gebruik gemaakt van een zogenaamd schietmasker. Dat werd op de kop van de koe gezet waarna met een houten hamer op de slagpen werd geslagen waardoor een 9 mm kogel door het gietijzeren omhulsel schoot en de koe werd gedood. Kalveren werden met ijzeren pen gedood. Het is vaak voorgekomen dat een koe zich losrukte als het uit de veewagen werd geladen en de slachterij rook, alsof het een voorgevoel had van de naderende dood. Dan daverde het dier, wild geworden, langs de oude spoorbaan of richting Aalsum waar ze wel uit de sloot moesten worden gehaald. Fa Feenstra heeft naast varkens, koeien, paarden, schapen en ander kleinvee ook bijzondere dieren geslacht. Zo werden bisons, antilopen, wilde zwijnen en zebra's vanuit de dierentuin te Emmen naar de slachterij in Dokkum gebracht. Bij Holwerda's 40-jarig jubileum werd hem een koninklijke onderscheiding uitgereikt.
Klaas Wiersma was vrijwel vanaf het begin boekhouder bij de Export-slachterij en heeft dat vele vele jaren vol gehouden. Op meerdere foto's die door de jaren heen van het bedrijf zijn gemaakt, komt hij voor en toen hij op 64-jarige leeftijd plotseling kwam te overlijden, was hij nog steeds werkzaam bij het bedrijf. Dat was in september 1969.
Keurmeester van vee en vlees Johannes Willem Koopmans van Metslawier, als ambtenaar in dienst van de overheid (Keuringsdienst van Waren), was vanaf 1938 werkzaam op het bedrijf en verrichtte in die tijd duizenden keuringen slachtvee. Hij volgde de heer Jacob Duisterwinkel van Ternaard op en werd zelf opgevolgd door Johannes D. Draijer. Tegenwoordig wordt het vlees vóór en ná de slachting door speciale keurmeesters gecontroleerd en bij goedkeuring van een stempel voorzien waardoor het voldoet aan de EU-eisen. Dat betekent bijvoorbeeld dat het – ook tijdens het transport –

constant onder een temperatuur van hoogstens 7 graden gekoeld blijft, waardoor het voor bederf behouden wordt.
Jappie Miedema was een halve eeuw darmbewerker bij de firma. Hij begon als 17-jarig jongetje op een woensdag in 1951 als "bonkerider" en moest de eerste dag meteen doorwerken tot één uur 's nachts, zo druk was het toen. De darmbewerkingsploeg ontdoet de darmen van het slachtvee van vet. Er was zelfs een speciaal woord voor dit werk: 'scheidelje'. Het vet ging naar de vetsmelterij. De darmen werden vervolgens gekeerd, ontslijmd, gespoeld en gebruikt voor de worstmakerij. Jarenlang deed Miedema, met Piet Fokkens als voorman, dit werk met de hand, pas in later tijd kreeg hij hulp van machines.
Het valt op dat veel personeelsleden jarenlang bij het bedrijf werkzaam zijn geweest, in vele krantenartikelen worden hun namen genoemd. Zo zijn er in maart 1971 tegelijkertijd drie mensen al 25 jaar in dienst en in juni 1962 kunnen liefst vijf mensen het feit herdenken dat zij de 25 jaar bij het bedrijf volmaken. Ter gelegenheid van het laatste feit is er een feestavond georganiseerd (waarop de heer Feenstra een aantal kleurendia's van het bedrijf vertoonde) en daarna was er jarenlang een feestavond voor het personeel.
Het zevental medewerkers van 1937 groeide na de oorlog gestadig uit tot een dertigtal in 1954. Werden er rond 1940 vooral varkens geslacht, tussen 1945 en 1977 werden er jaarlijks een 12.000 koeien geslacht, verder een 1000 stieren, een 1500 graskalveren en een 800 schapen.
In 1967 werden er door de 40 man personeel een 250-300 runderen per week geslacht. Dat aantal van 40 personeelsleden is tevens het hoogste aantal dat er in de loop der jaren bij het bedrijf gewerkt heeft. Door de mechanisatie loopt het aantal terug tot een 20 man in 1993 die evenwel een 12.000 stuks vee per jaar slachten. In 1997 wordt door de dan aanwezige 30 man personeel zelfs een aantal van 18.000 slachtingen per jaar bereikt.
Tegenwoordig werken er in de beide vestigingen in Wolvega en Dokkum zo'n 30 werknemers die per jaar ongeveer 10.000 koeien slachten.

Directie
Lange jaren voerde oprichter Foppe Feenstra zelf de directie over het bedrijf, al werkte hij ook gewoon mee in de slachterij en verzorgde hij de aankoop van vee op de veemarkten van Leeuwarden en Groningen. Zijn vier zonen werkten alle vier in de slachterij en namen na de dood van hun vader, in 1960, gezamenlijk de directie over waarbij oudste zoon Hendrik Feenstra de leidinggevende persoon werd.
Na diens overlijden in 1971 werd tweede zoon Klaas Feenstra de leidinggevende persoon tot ook hij, in 1983, kwam te overlijden. Sjoerd en Ate Minne Feenstra bleven als mededirecteuren over. Dat het hard werken was,

wordt duidelijk aan de werktijden van de directeuren, vooral in het voorjaar: van 's ochtends 7 uur tot 's avonds 10 en soms wel tot 11 of 12 uur. Als er veemarkt was, werd er 's ochtends nog eerder begonnen. Dat alles eiste zijn tol bij Sjoerd Feenstra en hij moest in 1985 om gezondheidsredenen stoppen met het directiewerk.
Als vierde zoon van Foppe Feenstra werd Ate Minne nu de leidinggevende persoon terwijl hij gesteund werd door mededirecteur Foppo Feenstra, de oudste zoon van Hendrik Feenstra. Met hem deed de derde generatie haar intree. Intussen (per 1 januari 1995) is Ate Minne ook teruggetreden en voert Foppo Feenstra uit naam van de familie de directie in het bedrijf te Dokkum dat intussen door allerlei fusies en samenwerkingen een heel ander aanzien heeft gekregen.

Uitbouw van de Exportslachterij
Vrij snel na de oorlog werd de slachterij aan de Aalsumerweg uitgebreid. Stond vanaf 1933 op deze plaats alleen het bekende witte gebouwtje, het hanglokaal van 12 bij 6 meter en de drie spoorwegwagons met hun respectieve bestemming, rondom 1950 worden er nieuwe kantoren neergezet en tevens een nieuwe stal en een koelcel van 12 bij 6 meter. De drie spoorwegwagons werden weggehaald. Achter de vrachtauto's op de foto van het maartnummer zijn deze gebouwen zichtbaar. De oude ambachtsschool aan de Aalsumerweg werd aangekocht en geschikt gemaakt voor de stalling van de vee- en vleeswagens.
In deze tijd begint de firma ook met noodslachtingen, tegenwoordig meest bijzondere of zorgslachtingen genoemd. Tot vandaag de dag heeft Exportslachterij Feenstra dit soort slachtingen behouden en het maakt nu 50% uit van haar werkzaamheden.
In 1954 gaat de firma Feenstra op het overnamepad en koopt de slachterij van de firma Efdé, voorheen Jellema, gehuisvest in een pand tussen Hardegarijp en Rijperkerk. Hier werkten steeds een man of zes/zeven en werden alleen nuchtere kalveren geslacht, vooral afkomstig uit de directe omgeving maar ook aanvoer vanaf de dinsdagmarkt van Sneek zorgde voor een productie van ongeveer 200 stuks per week. In 1960 werd dit bedrijf weer van de hand gedaan omdat vanaf die tijd de kalveren vaak naar de kalvermesterijen gebracht werden.
Het naastgelegen stationsgebouw van het Noord Friese Locaalspoor te Dokkum, beter bekend als het "Dokkumer lokaaltje" werd in 1955 aangekocht en gebruikt als opslagplaats voor veevoeder e.d. In 1973 werd dit gebouw weer overgedragen aan de gemeente Dokkum, die het afgebroken heeft om ruimte maken voor de daar nu aanwezige Rondweg.
In de zestiger jaren van de vorige eeuw vinden er grote bouwactiviteiten

plaats aan de Aalsumerweg. Eerst, 1962, werd er een nieuw kantoorgebouw gezet naast het bedrijfsgedeelte en vanaf 1966 werd er gewerkt aan de modernisering van de eigenlijke slachterij met de daarbij behorende ruimten als darmlokaal, hanglokaal en uitsnijderij. Dit gebeurde terwijl de werkzaamheden in het bedrijf gewoon hun doorgang moesten vinden.
De voor het bedrijf karakteristieke puntgeveltjes zijn toen verdwenen omdat er een, uit gele steen bestaande, muur rondom het gehele bedrijfsgedeelte werd opgetrokken. De oude muur werd vertraagd afgebroken omdat dit alleen maar kon gebeuren op donderdag als er niet werd geslacht.
De nieuwe slachtruimte kreeg een oppervlakte van 500 m2 en werd met de modernste apparatuur uitgerust zodat werd afgestapt van de oude slachtmethode. Een kantine voor het veertig man sterke personeel maakte deze verbouw compleet. In 1969 werd het naastgelegen veilinggebouw nog veranderd in een ruimte voor noodslachtingen en de daarbij horende kistenloods in een stallingruimte voor de vrachtwagens. Met de bouw van een moderne stal met automatische ontmesting voor ongeveer 80 koeien werd de periode van ver- en nieuwbouw afgerond. Het bedrijf was door deze modernisering ook klaar voor de echte export naar diverse EEG-landen omdat nu aan alle voorwaarden was voldaan. De reeds in 1933 gebruikte naam "Export"slachterij was in het begin enigszins misleidend omdat de meeste klanten in Nederland woonden. Na 1955 kwam daar verandering in en werd er vooral naar Duitsland geëxporteerd, naar grote steden als München en Hamburg.
De naam van de firma verandert in 1982 in Feenstra Holding BV met als directeuren Ate Minne en Foppo Hendrik Feenstra. Deze Holding gaat in 1993 een samenwerking aan met Brada's Vleesbedrijf in Leeuwarden en Slachthuis Franeker van Jan H. Slob. Dit nieuwe bedrijf kreeg de naam Feenstra Vleesgroep BV en de drie aandeelhouders kregen ieder een derde deel van de aandelen. Aanleiding was de voortdurende schaalvergroting in de runderslachterij en het tekort aan slachtruimte van Feenstra Holding. Voortaan zou een kwart van de 12.000 slachtingen bij Brada worden ondergebracht. Feenstra hoopt door de exportervaring van Brada meer vlees te kunnen exporteren. Slachthuis Franeker was gespecialiseerd in bijzondere en rituele slachtingen. Deze bijzondere slachtingen werden nadien geheel overgebracht naar het bedrijf aan de Aalsumerweg.
Een verdere uitbreiding komt in 1996 tot stand als Van der Meulen Vlees in Wolvega wordt overgenomen, waar tien medewerkers in dienst zijn. Uitbreiding van activiteiten in Overijssel en de Noordoostpolder is, naast een nieuwe vestiging van noodslachtingen, het doel van deze overname.

In 1997 heeft de Feenstra Vleesgroep BV twee vestigingen in Wolvega en Dokkum. De directeuren Jan Slob te Wolvega en Foppo Feenstra verzorgen zelf de aankoop van vee op veemarkten te Purmerend, Doetinchem, Leeuwarden, Utrecht en Zwolle. Als markten op dezelfde dag vallen wordt de hulp ingeroepen van drie commissionairs. Een ander deel van het vee wordt opgehaald met speciale "ambulances". Als een boer vee heeft met gebreken (botbreuken, slecht ter been of door zwaar afkalven niet meer in staat te staan, enz.) kan dat worden opgehaald door een van de drie dierenambulances die constant door de twee noordelijkste provincies rijden. Zo'n tien procent tenslotte van het benodigde vee wordt geïmporteerd uit landen als Duitsland en Denemarken.
Feenstra Vleesgroep is intussen een echte Exportslachterij geworden want zo'n 60 procent van het vlees wordt geëxporteerd, vooral naar Rusland. Deze eenzijdigheid heeft ook een keerzijde want als de toestand in dat land verslechtert, zo rond 2000, valt het grootste deel van de afzet weg (65%). Het bedrijf is in staat gebleken om door het nieuw leven in blazen van oude binnenlandse klanten deze aanzienlijke teruggang op te vangen waarbij tevens een omslag in het product werd gemaakt. Wilden de Russen vooral "bulk" vooral in de branche van de snacks, de Nederlandse afnemers eisen vooral kwaliteit. Het bedrijf slaagde daar wonderwel in en zoekt het wat minder in de kwantiteit en wat meer in de kwaliteit.
Ondanks problemen in de vleesbranche als BSE-crisis en in 2001 de MKZ-crisis toen de vestiging in Dokkum liefst tien weken werd stilgelegd, heeft het bedrijf steeds het hoofd boven water kunnen houden niet in de laatste plaats geholpen door de Friese koeien uit de omgeving. Hun vlees is namelijk fijner van draad dan van menig andere koe.

1. Onderzoek H. Aartsma, samenstelling en tekst R. Tolsma. Met dank aan de familie Feenstra voor de verleende medewerking.
Bronnen:
Naast mondelinge en schriftelijke mededelingen van de familie Feenstra werden Dokkumer en Leeuwarder Couranten geraadpleegd.

VRAAG

We zijn op zoek naar de ouders en datum geb. en ovl. van Jacob van der Wagt (Wacht). Hij was ca 1820 chirurgijn/veearts in Kollum en gehuwd met Sovia (Sophia) Christina Stehrel. Christina overleed 02-08-1826 in Kollumerland. Aangevers van haar ovl. zeggen niets over haar relaties te weten. Wie kan ons helpen?? Reacties graag naar [redacted]
Bij voorbaat hartelijk dank. Cor Smits (071-589 23 17).

DOOPSGEZINDE GEMEENTE TERNAARD

J. Roosma (1)

In 1703 was er sprake van de gecombineerde gemeenten Holwerd, Visbuurt en Blija, die de Vlaamse- Waterlandse (liberale) stroming waren toegedaan.

Op 17 juni 1848 ging de hoogbejaarde leraar Martens in deze gecombineerde gemeente met emeritaat. De leden uit de Visbuurt brachten opnieuw hun wens naar voren om een zelfstandige gemeente te vormen. Dit plan leidde op 22 maart 1849 tot vorming van twee gemeenten: Holwerd-Blija en die van de Visbuurt. Beide gemeenten bouwden in 1850 een nieuw kerkgebouw. Die van de Visbuurt deden dat aan de Nieuweburen in Ternaard. Vanaf 21 december 1849 werd de gemeente genoemd: "Doopsgezinde gemeente Ternaard".

Kerkgebouw in de Vischbuurt
De Vermaning met kerkekamer (diaconale woning) stonden op de kadastrale perceelsnummers sectie A. 506. groot 36 m2 en A. 507, groot 340 m2. Op 7 maart 1719 werd in Visbuurt aan de Doopsgezinde Gemeente het recht van reed (breed pad) bij de kerk verkocht. Wanneer deze plaats van samenkomst gebouwd is, is niet meer te achterhalen.
Vergelijk je de woning met de Vermaning, dan was de Vermaning met portaal iets groter.
De oude Vermaning met kerkekamer werd in 1852 voor afbraak verkocht aan Tjisse van der Ploeg. Hij betaalde daarvoor f. 292,--.
Jacob Berends Gulmans huurde in de periode 1853-1857 de vrij gekomen grond voor f. 4,-- 's jaars.

Op 1 december 1856 verkocht de gemeente haar bezittingen in de Vischbuurt: een huis staande op perceel A512 aan Sape Wijbes Veldema voor f. 407,--. Het perceel grond of huissteed, bestaande uit de kadastrale percelen A506 en A507 -zijnde de plaats van de Vermaning- aan Waling Jans Meulenaar en Rindert Pieter Koopmans, beiden arbeiders te Ternaard. Waling Jans Meulenaar verkreeg de noordelijke helft en Rindert Pieters Koopman de zuidelijke helft. Op 25 mei 1857 verkocht Waling Jans Meulenaar de noordelijke helft door aan Jacob Berents Gulmans. Het perceel omvatte het voorterrein van de Vermaning en het gedeelte waarop het portaal van de Vermaning stond.

Kerkgebouw op de Nieuweburen te Ternaard
Op 30 maart 1850 kocht de gemeente een "winkelbehuizinge" op de Nieuwbuurt te Ternaard van Pieter Harmens Lautenbach. De woning had hij verkregen uit de nalatenschap van zijn inmiddels overleden vrouw Klaaske Jans Wiersma. De winkelbehuizinge werd gesloopt en de grond bouwrijp gemaakt. Op 18 juni 1850 werd er in de Leeuwarder Courant een advertentie geplaatst, waarbij kon worden ingeschreven op de bouw ener kerk te Ternaard. Uit de rekening van Ontvangsten en Uitgaven is de vertimmering der pastorie en de bouw van de "Kerk" opgedragen aan timmerman G.P .Keuning. De eerste steenlegging werd verricht door ds. Lieuwe Eeltjes Halbertsma op 10 juli 1850. De gedenkstenen bevinden zich ter weerszijden van de ingang van het kerkgebouw.

Orgel
In 1894 wenstte de voorzanger, br. B. Bierma, zijn taak als voorzanger neer te leggen. Er waren geen opvolgers te vinden. De leden besloten een orgel aan te schaffen.
Het eerste orgel was een harmonium; een zgn. "Amerikaans Orgel". Het werd geleverd door de Firma Dirk Amsingh & Co. te Zwolle voor de prijs van 532 gulden. Het orgel werd op 9 of 16 september 1894 in gebruik genomen bij een dienst geleid door ds. K. R. Schuiling van Veenwouden. Dit orgel deed dienst tot 1915 en werd vervangen door het orgel, dat zich nu nog in het kerkgebouw bevindt.
Het werd gebouwd door de orgelmakers Bakker & Timmenga uit Leeuwarden. De totale kosten bedroegen f. 1300,--.

Kosterswoning / Klaaseszhûs
In 1858 werd de woning ten noorden van de kerk van Feije Ages Braaksma, gardenier en Rienk Mients Schaafstra, arbeider (mede namens zijn vrouw Antje Feijes Braaksma) publiek verkocht. Jan Jacobs Logterman, politiebediende, was de koper. Hij had de koop namens de Doopsgezinde Gemeente verricht. De woning werd ingericht als kerkenkamer en kosterswoning. Door de groei van de activiteiten ontstond er in de jaren '30 behoefte aan een grotere verenigingsruimte. Er werd besloten de kosterswoning te slopen. In 1938 verrees op het terrein van de kosters-woning een nieuw verenigingsgebouw, met daarachter een nieuwe kosterswoning. Op 21 september 1938 werd het gebouw in gebruik genomen. In de periode 1953-1960 werd er een prijsvraag voor de naamgeving van het verenigingsgebouw gehouden. Uit de inzendingen werd gekozen: "Klaaseszhûs". Een naam verwijzende naar de familie Klaasesz. Leden van deze familie behoorden tot de oprichters van de

gemeente en allen waren stimulators van het gemeenteleven.

Pastorie
Nog voor de definitieve oprichtingsvergadering werd reeds op 27 oktober 1849 een woning met tuin aan de Oudbuurt (sectie 721 en 721 a) aangekocht om te dienen als pastorie. Het onderhoud alsmede de grote verbouw leverde in 1878 veel stof tot discussie. Uiteindelijk werd er een eenvoudiger plan gemaakt en uitgevoerd. In 1948 besloot men een geheel nieuwe pastorie te bouwen. Na 1960 werd zij ivm. de diverse combinaties eerst verhuurd en uiteindelijk verkocht.

1. J. Roosma, Buitenpost. Lid Comm. Archieven Doopsgezinde Gemeente Nederland van de Algemene Doopsgezinde Sociëteit, Amsterdam. Als commissielid verantwoordelijk voor archieven Doopsgezinde Gem. in Fr.

VRAAG

Ik ben op zoek naar de ouders en voorouders van Symon Daniels. Van hem is het volgende bekend:
Lidmaat op belijdenis te Wetsens 04.08.1732 en diaken aldaar van 1741 tot 1743 en van 1747 tot 1749.
Hij werkte in 1731 als "grote cnegt" bij Sybe Pyters en trouwde op 09.09. van datzelfde jaar te Wetsens met Antje Sybis, de dochter van de boer.
Een tweede huwelijk volgde 06.04.1744 met Baukjen Eintes, eveneens te Wetsens
Uit het eerste huwelijk had hij een zoon Daniel; uit het tweede een zoon met dezelfde naam. Deze laatste is de hoofdfiguur in het artikel "Schipperen in de Franse tijd" in het laatste jaarboek van het Fries Scheepvaart Museum van mijn hand.
Symon Daniels had meer kinderen, want hij verschijnt in 1749 in het quotisatiekohier met een gezin van 5 personen boven de 12 jaar. Hij gebruikte toen en in 1747 een zathe van 71 pondematen toebehorend aan Tjalling van Camstra, nog in 1738 in gebruik bij zijn schoonvader Sybe Pyters.
Waarschijnlijk heeft hij tijdelijk elders gewoond, want hij komt niet te Wetsens voor in het familieregister van 1744.
Ik ben zeer erkentelijk voor elke ophelderende reactie. Dr. Kees Zijlstra

BOUWSTIJL AMSTERDAMSCHE SCHOOL VERDWIJNT IN DOKKUM

D.A. Zwart

Trekkers rijden af en aan. Dakpannen worden met veel mankracht van de daken gehaald. De slopershamer is zijn vernietigend en onherroepelijk werk begonnen. De schepping (1922) van Willem van Straten, architect uit Bolsward, eens het paradepaardje van onderwijsland, wordt in ijltempo ontmanteld. 'Time is money' niet waar?

De afbraak van de kweekschool betekent nagenoeg het einde van een bouwstijl in Dokkum die de geschiedenis in ging als Amsterdamsche School. Bekende vertegenwoordigers van deze richting waren Michel de Klerk (1884-1923) en Pieter Lodewijk Kramer (1881-1961). Deze architecten van formaat worden gezien als de regelrechte opvolgers van de art nouveau, beter bekend als Jugendstil.

Het bijzondere van de kweekschool is dat er geen tweede van is (en was) te vinden in Nederland. Samen met de Kweekschoolbuurt (afgebroken) vormde het een bouwkundige éénheid. De school viel op door de speelse vormen van het dak, vlakversieringen en een getande bekroning van de imposante schoorsteen die de hele bouwmassa domineerde.

Qua interieur waren de uilenkoppen opmerkelijk, een wezenlijk kenmerk van deze bouwstijl. Vlakbij de Woudpoort staat een woonhuis, ook jaren twintig, waar hetzelfde dier in voorkomt. De voorgevel is zelfs in de vorm van een uilenkop gemetseld, heel mooi! Afblijven dus!

Een ander opvallend kenmerk was het glas-in-lood-werk, voorstellende een opkomende zon, gemaakt door Joh. van de Meulen uit Leeuwarden met als opschrift 'Zonne der Gerechtigheid bestraal ons'. 'Goud en read en simmerjûns wie it krekt as rûnen jo yn in reinbôge', citaat uit het boek 'Zeventig jaar Claercamp', onder redactie van Jansma, Knol en Wijnsma.

Het ambachtelijk hoogstandje is gelukkig het einde bespaard gebleven en zal gerestaureerd worden om daarna een centrale plaats te krijgen in de geplande nieuwbouw.

Dat de school bij sommigen nostalgische gevoelens zal oproepen is geen wonder want jarenlang heeft het gebouw dienst gedaan als 'kweek'.

Directeur J. Strikwerda en zijn collegae keken er op toe dat alles ordelijk verliep. Bij zijn afscheid in 1934, gaf hij zijn studenten het volgende mee: 'Mensen en hun stelsels blijven niet. Ze zijn als dorrend gras en hun heerlijkheid is als een vallende bloem'. Tot zijn overlijden voelde hij zich nog steeds verbonden met 'zijn school'.

Boekbespreking van: “WE ZIJN MAAR MET WEINIGEN, KLEIN IN GETAL”, Jan Walda

H. Aartsma

In het sfeervolle interieur van de zeventiende eeuwse Hervormde kerk te Niawier vond op 5 juni 2004 de presentatie plaats van het door Jan Walda geschreven boek “We zijn maar met weinigen, klein in getal”. Met de Reformatie van 1580 werd de katholieke gemeente van Niawier een protestantse of gereformeerde gemeente. De Nije Lere werd aangenomen. Reeds in 1582 riepen de staten van Friesland de volmachten van de dorpen op, dat er een predikant benoemd moest worden, voor een grotere combinatie. Dit werd Johannes Nicolai voor de dorpen Lioessens, Morra, Metslawier, Niawier, Wetzens, en Aalzum. Dit heeft niet lang geduurd. Want in de periode 1580-1594 was er de combinatie Niawier-Wetzens-Aalzum, terwijl Metslawier een combinatie werd met het dorp Morra. De combinatie van de gemeente Metslawier-Niawier dateert uit 1633.

Rond 1850 wordt er een hernieuwde poging ondernomen, om het zingen van de Evangelische gezangen in de voeren. Wel wordt hierbij opgemerkt, dat er dan voor de "behoeftigen” wel extra bundels zullen worden aangeschaft.

De periode van 1887-1893 is door de Doleantie er een van veel verwarring. Een moeilijke tijd breekt aan daar meerdere leden zich aansluiten bij een plaatselijke gereformeerde kerk. Er wordt in 1906 besloten om de kerstviering met een “kerstboom” in de kerk te vieren.

De kerkenraadsvergadering van 9 januari 1925 besluit een nauwere samenwerking met de op 3 september opgerichte vrijzinnige vereniging Balthasar Bekker en tot het organiseren van een of twee openbare bijeenkomsten. De verhoudingen in de kerkenraad werden er niet beter op nu er zich twee stromingen dreigen te ontwikkelen, namelijk de orthodoxe evangelisatie en de vrijzinnige vereniging Balthasar Becker. Bij een rechtzinnige meerderheid in 1948 haken er een aantal vrijzinnigen af. In de vacante periode van 1948-1952 worden veel combinaties onder ogen gezien. Of een combinatie met Oosternijkerk, of met Morra-Lioessens en meerdere variaties daarvan. Ook de combinaties van een predikant met een hulpprediker van een van de beide richtingen werd onderzocht. De provinciale kerkvoogdij moest eerst wel toestemming geven, voordat de classis Dokkum een uitspraak kan doen. De voorganger van de vrijzinnige hervormden werd mede benoemd door vereniging Balthasar Becker “die een combinatie vormde met Morra-Lioessens en Anjum”. De voorganger van de vrijzinnige hervormden, de heer Wuis, vervulde in die dagen vaak een bemiddelende rol tussen de partijen. Het is in het jaar 1955 dat er voor de eerste keer een gezamenlijke kerkdienst wordt gehouden met gereformeerd Niawier. De onderlinge contacten waren goed te noemen, zo wordt vermeld. In 1956 is er voor het eerst een Friese kerkdienst, waar de heer E.S. de Jong uit Bolsward voorgaat. De aanschaffing van 100 nieuwe bundels van de nieuwe psalmberijming vindt in 1968 plaats. Ook komen in het jaar 1968 de drie predikanten van Metslawier en Niawier bij elkaar in het gebouw Nij Sion te Niawier, waar een voorstel wordt gedaan om te komen tot meer gezamen-lijke diensten.

In 1974 is er een eerste gezamenlijke Avondmaalsdienst met gereformeerd Niawier, waarbij wordt afgesproken dat er per jaar vier gezamenlijke diensten zullen worden gehouden. De kerk van Niawier krijgt in 1981 kerktelefoon. Met de vorming van een algemene kerkenraad is in 1999 de start gemaakt van de federatieve S.O.W. Gemeente.
De geschiedenis van het kerkgebouw, gebouwd in 1678, het interieur met het fraaie Hillebrand-orgel en de zeventiende-eeuwse preekstoel, een kuipmodel, komt in het boekwerk uitvoerig aan de orde. Een groot aantal naamlijsten waaronder die van predikanten, diakenen, ambtsdragers, lidmaten, kosters en leden zorgen voor een duidelijke meerwaarde. De vele vermelde verenigingen geven aan dat er in Niawier sprake was van een bloeiend verenigingsleven. Een bruin omslag met een afbeelding van de kerk in winterpracht en twaalf foto's (twee in kleur), plattegronden van het kerkgebouw, historische kaart van Oostdongeradeel, een gedicht van A.M Wybenga, etcetera, maken het 117 pagina's tellende boek compleet. Het boek is verkrijgbaar bij J. Walda, Siercksmawei 6, 9138 SX, NIAWIER, 0519 24 12 72.

INHOUDSOPGAVE

106	Redactioneel	P. de Haan
106	Bestuurlijk	G. Bouma
107	Ledennieuws	G. Bouma
	Genealogie	
109	Wiersma in Oostdongeradeel	S. Wierstra
117	Dokkumers op Schiermonnikoog	K. Stada
120	Personen in Franse dienst 1810-1813, dl. 1	J.A. Paasman
127	Mijn favoriete voorouder: Pieter Jans	P. de Haan
	Streekgeschiedenis	
133	Molen De Hoop te Holwerd, deel 2	R. Tolsma
142	Wierum in de Franse Tijd, dl. 1	F. Duinstra
145	Slachterij Feenstra, deel 2	H. Aartsma
151	Doopsgezinden van Ternaard	J. Roosma
154	Afbraak Kweekschool Dokkum	D.A. Zwart
	Varia	
129/132/150/153	Vragen/reacties van leden	Diverse
130	Beschrijving Fotopagina's	Diverse
141	Nieuwe index op onze website	H. Zijlstra
155	Recensie boek NH-kerk te Niawier	H. Aartsma